

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
RIIKKA ANU KRISTIINA ALAKOSKI sihteeri Metsähallitus	Telia Tunnistus	11.11.2025 09:40:01 UTC+02:00
ANSSI MATIAS VAINIKKA puheenjohtaja Itä-Suomen yliopisto	Telia Tunnistus	11.11.2025 09:44:37 UTC+02:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (79 sivua)

SAIMAANNORPAN SUOJELUN STRATEGIAN JA TOIMENPIDESUUNNITELMAN ASiantuntijaryhmän kokous

Aika 23.10.2025, klo 12:00-14:35.

Paikka Teams

Osallistujat Anssi Vainikka (PJ, UEF)
Riikka Alakoski (Siht., Metsähallitus)
Miina Auttila (Metsähallitus)
Tapio Gustafsson (KKL)
Teemu Hentinen (Pohjois-Savon ELY-keskus)
Esko Hyvärinen (YM)
Simo Jokinen (Kaakkois-Suomen ELY-keskus)
Tapio Keskinen (LUKE)
Mervi Kunnasranta (UEF)
Marika Lax (Etelä-Savon ELY-keskus)
Ulla-Maija Liukko (SYKE)
Tuulikki Miettinen (Pohjois-Savon ELY-keskus)
Tero Nieminen (Pohjois-Savon ELY-keskus)
Mika Pirinen (Pohjois-Karjalan ELY-keskus)
Matias Sivonen (UEF)
Petteri Tolvanen (WWF)
Tapio Tuukkanen (Kaakkois-Suomen ELY-keskus)
Arto Ustinov (Etelä-Savon ELY-keskus)

Poissa Roni Selén (MMM)

1. Kokouksen avaus

Anssi Vainikka avasi kokouksen klo 12:00. Todettiin kokouksen osallistujat ja myönnettiin läsnäolo- ja puheoikeus asiantuntijaryhmän ulkopuolisille osallistujille. Todettiin, ettei kokouksen asiasisältöön ole tullut kommentteja.

2. Asiantuntijaryhmän edellisen kokouksen (9.1.2025) muistio

Todettiin asiantuntijaryhmän edellisen kokouksen muistio, joka oli lähetetty sähköpostilla kommentoitavaksi ja ladattu hankkeen sivuille.

3. Seurantatyöryhmän edellisen kokouksen (11.3.2025) muistio

Todettiin asiantuntijaryhmän edellisen kokouksen muistio, joka oli lähetetty sähköpostilla

kommentoitavaksi ja ladattu hankkeen sivuille. Todettiin, että seurantaryhmän toimintaan ehdotettu ensimmäinen infotilaisuus on pidetty.

4. Alustukset ja keskustelu

Teemu Hentinen: Saimaan kalastusasetuksen valmistelutilanne ja tilannearvio

Organisaatioille ja kaupallisille kalastajille on tehty ennakkokysely kalastusrajoituksista. Kaupalliset kalastajat ovat valmiita käyttämään 0,17 mm vahvuisia tai sitä ohuempia verkkoja.

Vastakkainasettelu tuntuu edelleen jatkuvan, vastakkaisia vastauksia tulee erityisesti verkkoihin liittyen. Jostain syystä joillakin on vääränlainen käsitys, että ohutlankainen verkko olisi yhtä vaarallinen kuin vahvalankainen.

Kalastuksella on vahva vesialueiden omistajuuteen sidottu oikeussuoja ja siksi säätelyn tulee olla oikeasuhteista. Etelä-Savon alueelta saadaan kalastajien raporttien perusteella suurin sisävesien saalis. Kuhaa kalastettiin uusimman tutkimuksen mukaan enemmän kuin aiemmin.

Saimaannorppakanta kasvaa strategian mukaisesti. Havaittu kalanpyydyskuolleisuus on laskenut 1 prosenttiin suhteutettuna kannan kokoon, arvion mukaan todellinen pyydyskuolleisuus on 3 % kannan koosta. 2011 alkaen rajoitusalueita on laajennettu merkittävästi ja vaaralliset pyyntimuodot ovat vähentyneet. Aiemmin oli erillinen asetus ympärivuotisiin rajoituksiin ja kevätaikaiset verkkokalastusrajoitukset tehtiin erikseen sopimalla. Yhden alueen malli sekä rajoitusalueen yhtenäisyys ja laajentaminen ovat vähentäneet pyydyskuolleisuutta. Aiemmin myös aikuisia norppia kuoli vaarallisiin verkkoihin. Nykyisellä asetuskaudella yhtä lukuun ottamatta kuolleet kuutit ovat olleet rajoitusalueen sisällä. Kaikki kuutit ovat syntyneet rajoitusalueelle tai aluetta on laajennettu vapaaehtoisesti. Yksi kuuttia vanhempi norppa on kuollut rajoitusalueen sisällä verkkoon. Myös lohikalojen suojaksi on asetettu pinta- ja välivesiverkkojen kieltoja. Vahvalankaisiin verkkoihin ei enää kuole norppia, mutta muikkuverkkoihin on kuollut viimeisen 20 vuoden aikana norppia toisin kuin seurannan alkuaikoina. Nykyisen asetuskauden aikana heinäkuussa on havaittu keskimäärin yksi kalaverkkoon kuollut kuutti eli yhteensä viisi kuollutta, lisäksi myös elo-lokakuussa ja tammi-maaliskuussa norppia kuolee verkkoihin.

Heinäkuun rajoittaminen verkkokalastukselta on vaikea päätös, koska silloin on paljon mökkiläisiä, jotka haluavat kalastaa verkoilla. LUKE on aiemmin arvioinut, että saaliin arvon menetys olisi heinäkuun osalta 1 000 000 €, josta 90 % tulee vapaa-ajan kalastuksesta. Uusi arvio asetusvalmisteluun liittyen ei ole vielä valmis. Kannan kehitys ei edellytä rajoitusten kiristämistä, mutta rajoituksia voidaan kehittää. Suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen näyttäisi olevan hyvin tasapainossa. Rajoitusten yhtenäisyys mahdollistaa siirtymistä norppaturvallisiin pyyntitapoihin. Tulevassa asetusluonnoksessa tarkastelussa ovat erityisesti verkkojen ankkurointi ja langan paksuus sekä rysien kehitys. Verkkokalastuskiellon aika pohdinnassa. Rajoitusalueita on nykyään kasvatettu vapaaehtoisilla sopimuksilla. Seuraavaan asetukseen mahdollinen laajennus 321 km², lisäksi pienet vapaaehtoiset alueet. Alueita ei ole laajennettu pelkästään pesimäalueen perusteella vaan rajauksissa on ajateltu myös alueen ja kalastuksen säätelyn yhtenäisyyttä.

Tapio Keskinen: Saimaan kaupallinen kalastus

Uudet tilastot kalastuksesta on julkaistu, ja ne perustuvat kaupallisten kalastajien vuoden 2024 saalisilmoituksiin. Esityksessä on irrotettuna Saimaan aineisto, jota on verrattu vuoden 2021 aineistoon. Kaupallisten kalastajien määrä on pysynyt ennallaan, kun huomioidaan arvion tarkkuus. Haukivesi, Orivesi ja Puruvesi ovat merkittävimmät kaupallisen kalastuksen alueet. Lähes kaikilla lajeilla saalis on vähentynyt, mutta kuhasaalis on kasvanut. Kuhasaaliin määrä on noussut noin 30 % (n. 170 tonniin). Muikkusaalis tulee pääasiassa troolilla ja nuotalla (talvella). Kuhasaaliista 60 % kalastetaan verkoilla ja 30 % rysällä eli verkkojen osuus on vähentynyt, koska vuonna 2021 kuhasaaliista 90 % saatiin verkoilla. Ahvenesta myös suurin osa kalastetaan verkoilla ja toiseksi eniten rysällä. Ajallisesti kuhasaalis rysällä painottuu kesään, jolloin verkoilla ei juuri kalasteta. Ahvenella kaupallinen verkkopyynti painottuu erityisesti syyskuulle ja tapahtuu pitkälti aktiivisesti parvia etsimällä.

Anssi Vainikka: Rauhoituskausien vaikutus kuhasaaliiseen

Kalat kasvavat lämpösumman mukaan. Kutuaikaan kalojen kunto ja siten ruokakalalaatu ovat huonoimpia. Saimaan kuhat ovat yllättävän hidaskasvuisia ja tulevat sukukypsiksi myöhään. Kuhasaaliista suurin osa saadaan talvella. Kun kalastus on kestävä, ajalliset rauhoitukset vähentävät saaliita. Jos kalastus on lähtökohtaisesti liian voimakasta, ajalliset rauhoitukset suurentavat saaliita ja paras teho on talviaikaisilla rajoituksilla. Jos rauhoitusaikana pois jäävä kalastus tapahtuu rauhoituksen jälkeen, voisivat kokonaissaalismäärät jopa kasvaa, koska kalat kasvavat rauhoitusaikana. Huhti-heinäkuun rajoitus aiheuttaisi Saimaan kuhan kalastukseen alustavan arvion mukaan 5,9 % saalismenetyksen. Tulonsiirtoa tapahtuisi todennäköisesti kaupalliselta kalastukselta ammattioppaille ja vapaa-ajankalastukseen. Mallinnusmenetelmää voidaan käyttää keinona saalismenetyksen arviolle: työstä valmistuu tieteellinen käsikirjoitus talvella 2026.

Norpparajoitusten vaikutuksista Saimaan kalastukseen keskusteltiin laajasti. Valmisteltavan uuden kalastusrajoituksen sisällössä ympärivuotisten rajoitusten tarkastuksessa ja kehittämisessä todettiin olevan tarvetta. Lisäksi aluetilaisuudet tulevat osaltaan määrittelemään esitettävän rajoitusalueen laajennuksen. Verkkokalastuskiellon jatkaminen heinäkuulle on haastava kysymys, koska keskimäärin tällä asetuskaudella on havaittu yksi verkkoihin kuollut kuutti heinäkuussa, mutta heinäkuun merkitys vapaa-ajankalastukselle on suuri. Metsähallituksen aineistossa heinäkuun merkitys verkon aiheuttamissa kuolemissa kuitenkin erottuu viimeisen kymmenen vuoden aikana. Todettiin pyydysten kehityksestä, että ohutlankaiset verkot kestävät pari vuotta eli ne eivät ole vahvistuneet. Näin ollen vahvalankaiset verkot ovat edelleen saimaannorpalle vaarallisempia. Asetusvalmistelun yhteydessä tarkastelussa on myös rysien kaltereiden koko ja pakosukka. Todettiin, että moni hanke tulee niin viime metreillä, että tietoa voi olla saatavilla enemmän asetuskaudelle 2031–2036.

Kommentoitiin, että esityksissä on keskitytty vahvasti havaittuun kuolleisuuteen, vaikka tutkimuksen (Jounela ym. 2024:

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0311255>) mukaan todellisen

10.11.2025

Dnro YM 034:00/2023

Dnro MH 851/2023

kalanpyydyskuolleisuuden on arvioitu olevan kolme kertaa suurempaa. Aluetilaisuuksissa on nostettava esiin, että todellinen kuolleisuus on suurempaa kuin havaittu. Jounelan tutkimuksen mukaan jo havaitut pyydyskuolemat ylittävät ihmisen aiheuttaman ylimääräisen kuolleisuuden rajan (potential biological removal, PBR), mikä voi vaarantaa saimaannorppapopulaation selviytymisen tulevaisuudessa. Potentiaalinen biologinen poistuma on suurin yksilömäärä, joka ihmisen toimesta voidaan poistaa populaatiosta vaarantamatta kyseessä olevan eläinpopulaation säilymistä ja palautumiskykyä. PBR:n tavoitteena on varmistaa, että ihmisen aiheuttama kuolleisuus, kuten kalastuksen sivusaalis, ei estä kannan toipumista. Tutkimuksen mukaan verkkokiellon laajentaminen heinäkuulle säästäisi muutaman norpan hengen. Kalastusrajoitukset mahdollistavat norppakannan kasvun erityisesti heikkenevissä pesimäolosuhteissa. Myös kalastus muuttuu koko ajan, ja tästä kertoo mm. kuhasaaliin suuri kasvu, mutta toisaalta ihmisten valistus, kalastustapojen muuttuminen, kuten kaupallisen rysäkalastuksen ja vapaa-ajankalastuksessa jigikalastuksen lisääntyminen, ja lisäksi korvaukset vähentävät norpille vaarallista verkkokalastusta. Ilmastonmuutoksen vuoksi lämpenevät vedet rajoittavat myös kesäaikaista verkkokalastusta.

Huolta aiheuttaa, miten kalastuksenvalvonta toimii jatkossa. Laittomia katiskoja löytyy edelleen ja myös laittomaan verkkoon kuollut kuutti löytyi tänä kesänä. Osakaskuntien yhdistäminen mahdollistaa kasvavien resurssien myötä myös ulkopuolisen valvonnan ostamisen. Todettiin, että osakaskunnat valvovat kalastusta alueillaan, mutta niistä ei tule raportointia. Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke loppuu 2025 lopussa ja sitä myöten myös laajennettu rahoitus Metsähallituksen toteuttamalle valvonnalle. Nyt selvityksessä, onko Metsähallituksella mahdollisuus järjestää suojelun strategiassa ja toimenpidesuunnitelmassa vaadittua kausivalvontaa jatkossa. Uudessa saimaannorpan LIFE-hankkeessa tulisi olemaan taas rahoitus kausivalvonnalle. Myös Saimaan uhanalaisille kaloille valmistettava LIFE-hanke tukee saimaannorpan suojelua. Todettiin, että yksikään norppa ei ole kuollut asetuksen mukaiseen katiskaan ja 2016 jälkeen katiskaan kuolleista norpista ei ole ilmoittanut kalastaja itse. Löysänieluisia katiskoja löytyy edelleen valvonnassa. Kannanseuranta-alueittain tarkasteltuna pyydyskuolleita on paljon suhteessa kannan kokoon Haukivedellä ja Petraselkä-Yövesi -alueella.

Mika Pirinen: Saimaannorppa-asioiden hoito 1.1.2026 alkaen valtionhallinnossa

1.1.2026 alkaen alueellisten ELY-keskusten tilalla aloittaa valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, jossa yhtenä toimialana on ympäristö ja mm. ympäristöasioiden luvitus ja valvonta. Lisäksi aloittavat alueelliset Elinvoimakeskukset (10 kpl), jotka tukevat alueiden kehitystä. Lupa- ja valvontavirastolla on 18 toimipaikkaa, joista Mikkeli, Joensuu ja Lappeenranta ovat Saimaan alueella. Saimaan alueella toimivat Itä-Suomen ja Kaakkois-Suomen elinvoimakeskukset. Luonnon monimuotoisuus, vesien hyvän tilan edistäminen ja kalatalous ovat elinvoimakeskuksissa. Itä-Suomessa toimipaikat ovat Mikkeli, Kuopio ja Joensuu. Kalatalouden osalta kyseessä on erillinen laajempi alue. Elinvoimakeskuksessa ympäristöyksikkö vastaa saimaannorppa-asioista.

Luvat, rajauspäätökset, suojelualueiden toteutus (ohjelmat), lausunnot ja jäsenyys työryhmissä

kuuluu Lupa- ja valvontavirastolle. Mm. luonnonsuojelulain poikkeusluvut tulevat näin ollen jatkossa yhdestä luukusta. Elinvoimakeskukseen taas kuuluu suojelutyöryhmä, kalastusrajoitusasetus, saimaannorppa ja kalastus työryhmä ja hanketoiminta. Saimaan juoksutus hoidetaan Kaakkois-Suomessa, vesien hoito Itä-Suomessa.

5. Strategian toimenpiteiden edistyminen ja tiedonkeruu eri tahoilta sekä ajankohtaista tietoa organisaatioittain

Metsähallitus: Savonlinnan toimipiste on muuttanut virastotaloon osoitteeseen Olavinkatu 24. Metsähallitus ja POSELY ovat mukana rysähankkeessa, jossa kehitetään rysien norppaturvallisuutta. Kausivalvonnan jatkoa selvitetään, tänä vuonna kaksi rikosilmoitusta asetuksen vastaisista pyydyksistä ja niihin kuolleista norpista (löysänieluinen katiska sekä laitton verkko, jossa myös hävitysyrittäjä) kertovat myös valvonnan tarpeellisuudesta. Saimaannorppan museonäytteiden käsittely ja säilytys siirtyy sopimuksella Luomukselle, jossa pitkäaikainen säilyminen taattu. Pesätihentymä- ja häiriöapistekartat on päivitetty ja toimitettu Etelä-Savon ELY:lle. Tihentymät päivittyvät myös Metsähallituksen nettisivuille. Pesät 2025 ja makuupaikat 2024 on viety LajiGISiin. Saimaannorppa kanta-arvio vuodelle 2025 julkaistaan 27.10. Helsingin yliopistossa on valmistumassa pro gradu -tutkielma ympäristötekijöiden vaikutuksesta pesäpoikaskuolleisuuteen. Keinopesäasennusten avovesiasennukset ovat alkaneet ja asennuksia jatketaan samaan malliin kuin ennenkin valtion suojelualueilla.

YM: Kansallinen ennallistamissuunnitelma valmistelussa. Ennallistamisasetus on luontotyyppilähtöinen, mutta niiltä osin kuin luontotyypeillä ei pystytä vastaamaan lajin tilan parantamiseen, tulee osoittaa muita toimenpiteitä. Saimaannorppa suojelun strategian toimenpiteiden lisäksi ei ole tulossa saimaannorppaa koskien mitään uutta, mutta ennallistamisasetus lisää velvoitteita suojelulle EU:n suunnalta. Ennallistamissuunnitelma tähtää luonnontilan parantamiseen ja toimenpiteet eivät välttämättä nimestä huolimatta suoraan ennallistamista.

MMM: Ei paikalla.

LUKE: Mukana LIFE-hankkeen valmistelussa, mm. pyydyskehityksen puolella. Tulossopimukseen liittyen tehty kysely vapaa-ajankalastuksesta Saimaalla, kalteriratkaisuja testattu liittyen kalojen liikkuvuuteen/pyydystettävyyteen Paltamossa ja Saimaalla myös koeasetelma.

UEF: UEF:lla on menossa rahoituksen välivaihe. Interreg-hanke on alkanut, jossa Pohjois-Saimaalla vedenalaista melua ja levinneisyyden seurannassa passiiviloggereita testataan. Saimaannorppien parittelu aika erottuu selvästi äänimaailmassa, mikä on hyvä indikaattori siitä, onko alueella lisääntyviä yksilöitä. Photo-id -kuvaukset tehdään edelleen keväisin ja lisäksi keinopesissä on kamerat, joista on saatu tietoa mm. pesiä käyttävistä hyljeyskilloista ja milloin pesiä käytetään. Viimevaiheessa tapahtuneet abortit tutkimuksessa; esiintyykö erityisesti vanhoilla yksilöillä? Väitöskirjat ympäristömyrkyistä ja vedenalaisesta äänimaailmasta valmistumassa. Uudet

poikkeusluvut haettava ELY-keskuksilta. Viime vuonna julkaistun geneettisen tutkimuksen myötä saimaannorppa on nyt tunnustettu omaksi lajikseen kansainvälisen merinisäkäskomitean toimesta.

SYKE: Luontodirektiiviraportointi ja suojelutason arviointi on saatu valmiiksi. Suojelutaso on pysynyt samana eli huonona: vaikka kanta kasvaa, se on edelleen pieni, ja tulevaisuuden kuva on huono ilmastomuutoksen ja pyydyskuolleisuuden vuoksi.

POSELY: Saimaan uhanalaisten kalojen LIFE-hanke valmistelussa. Saimaannieriän kannalla menee nykyään paremmin. Kalatalouspuolelle on pyritty siirtää saimaannorpalla todettuja hyviä mittareita suojelun arvioinnissa. Kaupallisten kalastajien korvaus: lasketaan seisovilla pyydyksillä saadun saaliin arvon mukaan ja edellytyksenä, että verkkokiellon aikana kalastaa muilla välineillä tai kalastaa muualla eli ei keskeytä kalastusta. Kalastajat ovat hankkineet lisääntyvässä määrin rysä ja yhteensä 19 kalastajaa on hakenut rysille tukea kun viime vuonna lukumäärä oli 17.

KASELY: Vesitaloustehtävät keskitetään uudessa organisaatiossa kolmelle alueelle, ja Kakkois-Suomen alueelle tulee nykyistä laajemmat tehtävät. Strategiaan liittyen vedenkorkeuden vaihtelu ja jääntaipumisen mittaus jatkuvat. Taipalsaaren kaavan päivitys aloitettu.

POKAELY: Kuntien kehityskeskusteluita on tehty kaava-asioihin liittyen, norppakunnissa myös keskustelua norpista. Yksi suurempi kaavapäivitys menossa Heinävedellä. Rääkkylässä ei ole voimassa olevaa rantayleiskaavaa; jos kunta ei lähde asiaa edistämään, niin norpan suojelua tulisi edistää muilla tavoin.

ESAELY: Keväällä touko-kesäkuussa on tavattu kuntia ja keskustelu uudesta rakennuslaista oman hankkeen myötä. Keskustelussa mukana norpan pesien huomioiminen. Rakennusten käyttötarkoitusten muutoksiin liittyen on tulossa yhteenvetosuunnitelma, miten rantarakentamisen suhteen tulisi toimia. Norpan huomioimisesta pesimäaikana ja karvanvaihtoaikana tiedotettu edelleen.

KKL: Kalastuksenvalvonnan tilasta on keskusteltu norppa-alueilla. Kalastuksenvalvonnan tuloksista on tehty kysely, josta voisi saada myös norppa-alueita koskevaa tietoa. Suomen kalastuslehdessä on julkaistu juttu kalteritesteistä kaupallisen kalastuksen parissa.

WWF: Norppa-asenne gallup on toteutettu ja tulokset julkaistaan syksyn aikana. Uudessa haettavassa saimaannorpan LIFE-hankkeessa tulisi olemaan myös WWF:n toimia. Myös ilman uutta hanketta haamuverkkojen kartoitusta halutaan jatkaa. SYKE:llä on jo olemassa oleva sovellus (RosGIS, <https://rosgis.syke.fi/>) haamuverkkojen ilmoittamiseen, jota voidaan hyödyntää. Alkuvuodesta on taas norpan pesärauhan julistus ja siihen liittyen otetaan taas ehdotuksia vastaan.

6. Saimaan vesitilanne 2025

Saimaan vedenpinta on todella alhaalla. Viime talvena oltiin jo luonnonmukaista

10.11.2025

Dnro YM 034:00/2023

Dnro MH 851/2023

vedenkorkeutta alempana. Jään taipuma, rantajään paksuus (kohva ja teräsjää) ja lumen syvyyden mittaukset tehty viime talvena maaliskuun alussa. On havaittu, että taipuma noudattelee vedenkorkeuden vaihtelua. Kesäkuusta 2024 saakka Saimaaseen tuleva vesimäärä ollut tavallista pienempi. Ennuste talvelle 2025–2026: tällä hetkellä keskimääräistä 53 cm alempana, mutta 17 cm luonnonmukaista ylempänä. Ennusteen mukaan nousua voisi tulla maaliskuun 20. mennessä 15 cm, epävarmuutena mahdollinen lauha ja sateinen talvi. Jos ollaan matalalla tasolla, niin +5 cm poikkeusjuoksutukseen ei ole mahdollisuutta.

7. Saimaannorppien hoito ja LIFE-hankkeen valmistelu

Todettiin kokousten välillä asiantuntijaryhmän laatima lausunto, ja että laki velvoittaa hädänalaisen eläimen auttamista. Uuden LIFE-hankkeen hakemus on jätetty 23.9.2025. Hankkeessa on tarkoitus edistää saimaannorpan suojelun strategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteita.

8. Sivusaaliskuolleisuus eläinsuojelukysymyksenä

Eläinten hyvinvointikeskukselta pyydetään vielä uudestaan alustusta asiaan. Todettiin, että sivusaaliskuolleisuutta ei voida tulkita eläinsuojelurikoksena, mutta laittomien pyydysten kohdalla tilanne on epäselvä. Todettiin, että eläinsuojelukysymyksestä keskustelu kuuluu asiantuntijaryhmälle.

9. Seurantaryhmälle tiedotettavat asiat ja esitettävät toimenpiteet

Seurantaryhmän kokous on 29.10.2025 Savonlinnassa klo 12–15 Hotelli Casinolla. Kokouksessa esitellään seurantaryhmälle toimenpidesuunnitelman edistyminen. Lisäksi kerrotaan uuden LIFE-hankkeen hakemisesta.

10. Muut asiat

Uuden kokouksen ajankohta päätetään, kunhan uudet alueorganisaatiot käynnistyvät.

11. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14:35.

Liitteet: Saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen 2026–2031

Kaupallinen kalastus Saimaalla 2024

Kuhan kalastuksen vuodenaikaisen ajoittumisen vaikutukset kokonaissaaliisiin

Valtion aluehallintouudistus ja saimaannorppa

Saimaan vesitilanne 2025

Asiantuntijaryhmän näkemys saimaannorppien hoidon järjestämiseen

Anssi Vainikka

Riikka Alakoski

Puheenjohtaja

Sihteeri

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen 2026 -2031

- POSELY valmistelee esitystä vuosille 2026-2031.

Sisältö

- **Vesialueen omistus ja kalastuksen rajoittaminen**
- **Kaupallisen kalastuksen tunnuslukuja 2024.**
- **Saimaannorppakanta ja syntyvyys**
- **Kalanpyydyskuolleisuus**
 - Havaittu kalanpyydyskuolleisuus suhteessa kannan kokoon
 - Ympäri vuotisten rajoitusten tarkastelu
 - Kalastusrajoitusalueen alueellinen riittävyys
 - Verkkokalastuskiellon pituus
 - Muikkuverkot
- **Aluetilaisuudet & kansalaiskysely**

Kalastuksen rajoittamisen tulee olla oikeasuhteista

- Pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjausten tavoitteena on kotimaisen kalan käytön lisääminen ja vesialueen omistajien aseman parantaminen.
- Saimaalla, kuten muuallakin Suomessa, suurin osa vesialueista on yksityisessä omistuksessa, ja kalastusoikeus perustuu omistusoikeuteen.
- Kalastusoikeudella on vahva oikeussuoja, joka perustuu useisiin lainsäädännöllisiin ja perustuslaillisiin periaatteisiin.
 - Kalastusoikeus omaisuutena.
 - Kalastuslaki määrittelee kalastusoikeuden perustuvan vesialueen omistukseen.
 - Oikeussuoja hallinnollisissa ja oikeudellisissa prosesseissa.
 - Perustuslain ja ihmisoikeussopimusten suoja.

Kalastusoikeus omaisuutena

- Kalastusoikeus katsotaan omaisuudeksi, jota suojaa Suomen perustuslain 15 §:n omaisuudensuoja.
- Tämä tarkoittaa, että kalastusoikeutta ei voida rajoittaa tai poistaa ilman laillista perustetta ja mahdollisesti korvausta.
- Vesialueen omistajalla tai osakaskunnalla on oikeus päättää kalastuksesta alueellaan, vuokrata kalastusoikeuksia ja myöntää lupia.
- **Yhteenvetona, kalastuksen rajoittaminen tulee olla oikeasuhteista, välttämätöntä ja perustua tietoon.**

Kaupallisen kalastuksen tunnuslukuja 2024

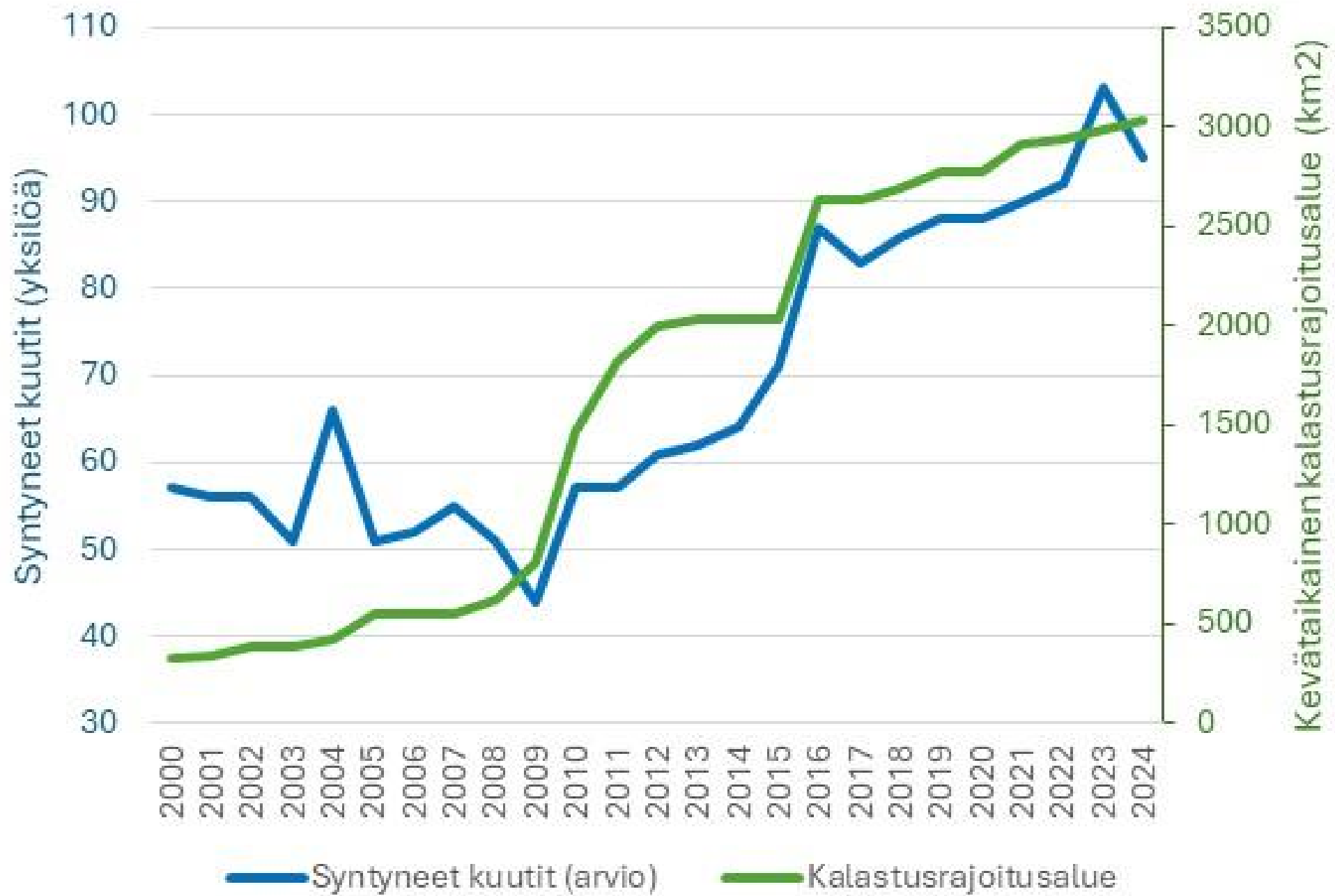
- **Vapaa-ajankalastuksen ja kaupallisen kalastuksen saalismäärät ovat olleet lähes yhtä suuria.**
- Sisävesien kaupallisen kalastuksen saalis vuonna 2024 oli 5 miljoonaa kg.
- Saaliin arvo 15,7 miljoonaa euroa.
 - Sisävesien ylivoimaisesti suurin saalis Etelä-Savosta, arvoltaan 3,4 miljoonaa euroa.
- Kuhaa kalastettiin 830 000 kg, **150 000 kiloa enemmän kuin vuonna 2023**. Aikaisemmin noin 90 % kuhasaaliista kalastettiin verkolla!
- **Kuhasta on tullut saaliin arvolla mitattuna sisävesien tärkein saalislaji. Saaliin arvo 5,8 miljoonaa euroa.**
- Sisävesillä 1703 kaupallista kalastajaa vuonna 2024. I-ryhmän kalastajia 372 kpl.

Kanta on kasvanut sadalla yksilöllä 6 vuodessa ja syntyvyys tuplaantunut 15 vuodessa

- Saimaannorppakanta kasvaa tavoitteen mukaisesti.**

- Kanta-arvio 380-400 yksilöä vuonna 2018.
 - Kanta-arvio 495 yksilöä vuonna 2024.
- Syntyvyys on tuplaantunut 15 vuodessa.
 - Kuutteja syntyi 48 kpl vuonna 2009 ja 52 kpl vuonna 2010.
 - Vuonna 2025 kuutteja syntyi 111 kpl.

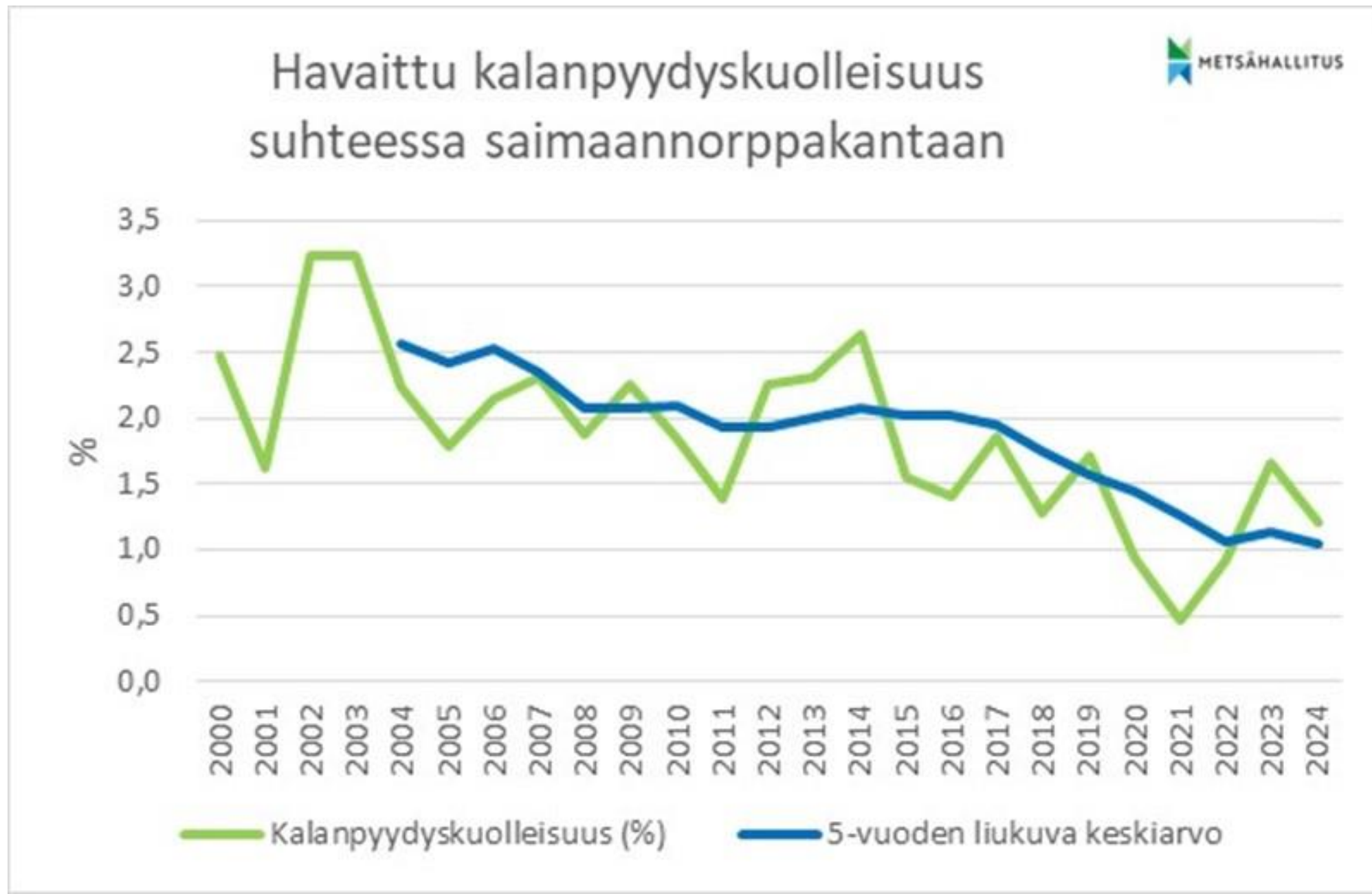

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kalanpyydydyskuolleisuus

Johtava kalatalousasiantuntija Teemu Hentinen,
Pohjois-Savon ELY-keskus Järvi-Suomen kalatalouspalvelut

Kalanpyydyskuolleisuus on laskenut, miksi?

Rajoitusalueen laajentaminen on vähentänyt kalanpyydykskuolleisuutta

- **Rajoitusalueita on laajennettu merkittävästi vuodesta 2011 alkaen**
 - Vähentänyt verkkokalastusta kuuteille vaarallisena aikana saimaannorpan pesimä- ja liikkumisalueella.
 - Vähentänyt riimu- ja paksulankaisten verkkojen käyttömahdollisuutta ympärivuotisesti, vähentänyt aikuisten ja kuuttien sivusaaliskuolleisuutta.
 - Vähentänyt muita vaarallisia pyyntimuotoja (pitkäsiima, kalatäkyiset koukkupyydykset, katiskat, päältä suljetut rysät jne.)
- **Yhden rajoitusalueen malli otettiin käyttöön vuonna 2016**
 - Keskeisellä norppa-alueella on sallittu vain ohutlankaiset verkot. Se on vähentänyt kuolleisuutta ja paksulankaisten verkkojen käyttömahdollisuutta.
 - Vuosina 2005–2014 paksulankaisiin ja riimuverkkoihin kuoli 10 norppaa. Ilman rajoituksia kuolleisuus olisi ollut huomattavasti tätäkin suurempi.
 - Vuosina 2005-2014 katiska- ja mertapyydyksiin, joissa ei ole ollut nielurajoitinta, kuoli 5 yksilöä.

Kalastusrajoitusalueen yhtenäisyys on vähentänyt kalanpyydyskuolleisuutta

- Vuosina 2021-2024 **kalastusrajoitusalueen ulkopuolella** ei havaittu kuolleen yhtään kuuttia tai vanhempaakaan norppaa kalanpyydyksiin.
- Vuonna 2025 yksi kuutti kuoli Pohjois-Haukivedellä verkkoon hieman kalastusrajoitusalueen ulkopuolella (pirstaleinen vesialueen omistus).
- Vuosina 2021-2025 **kaikki kuutit syntyivät rajoitusalueella** tai vapaaehtoisesti laajennetuilla rajoitusalueilla. Vielä vuonna 2009 poikasista syntyi sopimusalueella noin 80 % ja sitä ennen vain noin 60 %.
 - Kuuteilla on parempi suoja, kun kalastusrajoitusalue on kattava ja yhtenäinen.
- Aikaisemmin norppia kuoli rajoitusalueen sisällä ”aukkopaikoissa”.
 - Seurantajaksolla 2009–2014 kuoli verkkokiellon aikana 5 kuuttia, jotka menehtyivät verkkoihin **keskeisen lisääntymisalueen sisällä olevissa aukkopaikoissa**.

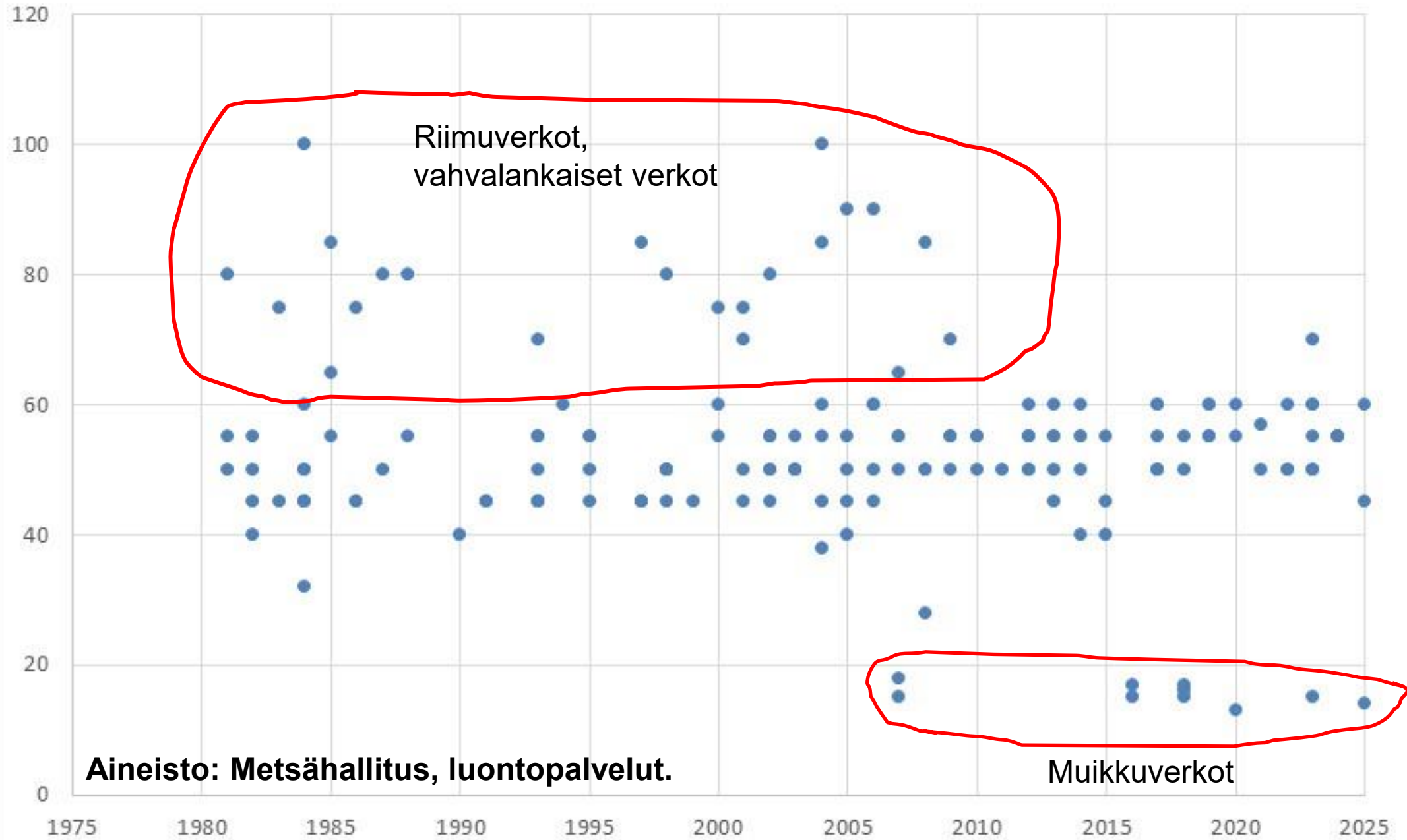
Ympäri vuotiset rajoitukset ovat vähentäneet verkkokuolemia

- Vahvalankaisten ja riimuverkkojen käyttökielto on vähentänyt kuolleisuutta
 - Aikuisia norppia jää kalanpyydyksiin nykyisin erittäin harvoin, koska vaarallisimmat pyydykset on kielletty ympäri vuotisesti rajoitusalueella.
 - **Paksulankaiset, riimuverkot ja monikuituverkot ovat vaarallisempia verkkoja kuin ohutlankaiset.**
- Vuosina 2021-2025 rajoitusalueen ulkopuolella ei havaittu yhtään **kuuttia vanhempaa** norppakuolemaa kalanpyydyksiin ja vain yksi kuoli verkkoon rajoitusalueen sisällä
 - Vuosina 2016-2020 rajoitusalueen sisällä havaittiin kuolleen 2 kuuttia vanhempaa norppaa kalanpyydyksiin ja rajoitusalueen ulkopuolella 4 kuuttia vanhempaa norppaa.
 - **Kuutteja vanhempia norppia kuolee enää harvoin verkkoihin, koska vaaralliset verkot on kielletty ympäri vuotisesti ja laajalla alueella.**

Ympäri vuotiset rajoitukset ovat vähentäneet verkkokuolemia

- Vaarallisimpien verkkojen käyttökielto on vähentänyt kalanpyydysten aiheuttamaa kuolleisuutta 2010-luvulta alkaen.
- Vahvalankaisilla ja riimuverkoilla, solmuväli 65 – 100 mm pyydettiin aikaisemmin lahnaa ja suurikokoisia petokaloja.
- Viime vuosina on kielletty uhanalaisten kalojen suojelemiseksi pinta- ja väliverkkojen käyttö Saimaalla.
 - Rajoitus on vähentänyt lohi- ja petokaloihin kohdistuvaa verkkokalastusta, mikä vähentää myös saimaannorpalle aiheutuvaa sivusaaliskuolleisuutta.

Verkkoon kuolleet norpat ja verkon solmuväli

Muikkuverkot

- Vuosina 1982 – 2006 ei yhtään havaittua kuolemaa muikkuverkkoihin.
- Verkkokalastuskielto ei koskenut muikkuverkkoja aikaisemmin, vuodesta 2021 alkaen muikkuverkot on olleet kiellettyjä 15.4 - 20.6.
- 1982-2025 aikana on kuollut noin 10 saimaannorppaa muikkuverkkoon.
 - Kuolleet pääosin kuutteja.
 - Viimeisen 20 vuoden aikana muikkuverkkoon on kuollut noin 0,5 norppaa per vuosi.
- Muikkuverkkojen käyttökuukaudet ovat kesä-lokakuu.
- Vapaa-ajankalastaja voi kalastaa muikkua vain muikkuverkolla. Kesäkuukausina mökkiläiset kalastavat enemmän kuin paikalliset asukkaat.
- Kuolinkuukaudet

Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu
1	7	3	1	1	0

Yhteenveto

- Kalastusrajoitusalueen yhtenäisyys ja laajentaminen on vähentänyt sivusaaliskuolleisuutta.
 - 1) Kuutit syntyvät rajoitusalueelle → vähemmän sivusaaliskuolemia.
 - 2) Ympäri vuotiset rajoitukset vähentävät vaarallisten pyydysten käyttöä ja norppakuolemia.
 - 3) Alueen yhtenäisyys on vähentänyt sivusaaliskuolemia keskeisellä pesimä- ja liikkumisalueella (verkkokalastuskielto + ympäri vuotiset rajoitukset).
 - 4) Rajoitusalueen ulkopuolella sivusaaliskuolemat ovat harvinaisia.

Suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen

- Vuosina 2021-2025 havaittiin heinäkuussa kuolleen keskimäärin yksi kuutti. Kuuttien verkkokuolemia heinäkuun lisäksi erityisesti syys- ja lokakuussa sekä maaliskuussa.
- Heinäkuussa on suurin määrä mökkiläisiä ja paikallisia asukkaita Saimaan rannalla. Heinäkuussa kalastetaan verkoilla erityisesti muikkua, suurikokoista ahventa ja kuhaa.
- Suurikokoisen ahvenen tärkeimmät kalastuskuukaudet ovat heinä-syyskuu.
 - Syvissä Saimaan vesissä ahven on tavoitettavissa verkolla heinä-syyskuussa. Ahven parveutuu, liikkuu pohjan läheisyydessä karikoilla ja rantojen läheisyydessä.
- Kuhan kalastuksen merkittävimmät kalastuskuukaudet ovat marras-huhtikuu.
 - Kuha kerääntyy syvänteisiin ja pohjan läheisyyteen. Tavoitettavissa verkolla ja suurin saalis saadaan jääpeitteisenä aikana verkolla.
 - Kaupallisesta kuhasaaliista saadaan 90 % verkoilla. Rysäkalastus ei tuota saalista talvella.

Verkkokuolemia tulee kuuteille ympäri vuoden, suurin riski heinäkuu - lokakuu

Kuukausi	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025
Tammi	0	0	2	0	0	2
Helmi	0	1	0	0	0	1
Maalis	1	0	0	2	0	3
Huhti	0	0	0	0	0	0
Touko	0	0	0	0	0	0
Kesä	0	0	1 muikkuverkko	0	0	1
Heinä	1	0	1	0	3	5
Elo	0	0	0	0	2	2
Syys	0	1	2	2	1	6
Loka	0	1	1	1	-	3
Marras	0	0	0	0	-	0
Joulu	0	0	0	0	-	0
Ei tiedossa	0	0	0	0	-	0
Yhteensä	2	3	7	5	6	23

Kalastuksen merkitys heinäkuussa

- LUKE arvioi aikaisemmin, että saaliin menetys olisi heinäkuun osalta **1 000 000 euroa (alv 0%).**
 - Tästä vapaa-ajankalastuksen osuus oli 90 % ja kaupallisen kalastuksen osuus 10 %.
- Kalastusrajoitusalue on laajentunut merkittävästi em. tutkimuksen jälkeen.
- Kalastusrajoitusalue laajentuu edelleen vuosille 2026-2031, mikäli rajoitusalueen määrittely tehdään pesimäalueen mukaisesti.
 - Tuore arvio kalastajamääristä ja saaliin menetyksistä saadaan LUKE:lta 2025/26.
- Heinäkuu on suosituin kalastuskuukausi vapaa-ajanasukkaiden osalta ja kuukausi, jolloin vapaa-ajanasukkaat kalastavat verkoilla enemmän kuin paikalliset.
- Verkkokalastuskiellon pituuden jatkaminen vähentäisi vesialueen omistajien kalastusmahdollisuutta, saalista ja vähentäisi osakaskuntien lupatuloja.
- Saalismenetykset kohdistuvat erityisesti suurikokoisen ahvenen, kuhan ja muikun määrään.
- Vapaa-ajankalastaja pyytää muikkua vain verkolla, ja siihen ei ole korvaavia pyyntimuotoja.

Suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen

- Saimaannorppakanta on kasvanut sadalla yksilöllä 6 vuodessa. Syntyvyys on tuplaantunut 15 vuodessa. Kanta kasvaa tavoitteen mukaisesti.
 - Kannan kehitys ei edellytä kalastusrajoitusten kiristämistä.
- Kalanpyydyskuolleisuus on laskenut edelleen.
- Kalastusrajoitusalueen laajentaminen on laskenut sivusaaliskuolleisuutta.
 - Ympärivuotiset rajoitukset ja verkkokalastuskielto.
- Vapaaehtoiset sopimukset ja kalastusrajoitukset ovat olleet merkittävässä roolissa sivusaaliskuolleisuuden hallinnassa.
- Vuosina 2021-2025 heinäkuussa havaittiin kuolleen keskimäärin 1 kuutti per vuosi. Heinäkuussa havaittu kuolleisuus on laskenut aikaisempiin vuosiin. Ei erotu muista kuukausista 2021-2025.
- Saimaannorpan suojelun ja kalastuksen yhteensovittaminen on tasapainossa.

Kalastusrajoitusten kehittäminen ja riskien hallinta

- **Rajoitusalueen yhtenäisyys**

- Vähentää kuuttien ja aikuisten sivusaaliskuolemia.
- Vähentää alueellisesti kalastusmahdollisuuksia, mutta edistää norppaturvallista kalastusta. Mahdollistaa kalastuksen siirtymisellä pienemmän riskin pyydyksiin ja kalastustapoihin.

- **Rajoitusalueen laajennus**

- Vähentää kuuttien ja aikuisten sivusaaliskuolemia.
- Vähentää alueellisesti kalastusmahdollisuuksia, mutta edistää norppaturvallista kalastusta. Mahdollistaa kalastuksen siirtymisellä pienemmän riskin pyydyksiin ja kalastustapoihin.
- Heikentää kaupallisen kalastuksen toimintamahdollisuuksia ja erilaisten pyydysten käyttöä.

Kalastusrajoitusten kehittäminen ja riskien hallinta

- **Ympäri vuotiset kalastusrajoitukset.**

- Vähentää kuuttien ja aikuisten sivusaaliskuolemia.
- Vähentää kalastusmahdollisuuksia, mutta mahdollistaa kalastuksen siirtymisellä pienemmän riskin pyydyksiin ja kalastustapoihin.
- Heikentää kaupallisen kalastuksen toimintamahdollisuuksia ja erilaisten pyydysten käyttöä.
- Tarkastelussa ankkurointi, verkon langan paksuus ja norppaturvallisten rysien kehittäminen.

- **Nielurajoittimella varustetut katiskat, merrat ja rysät**

- Pienen riskin pyydyksiä. Tiedotus ja valvonta toimenpiteenä.
- Vähentää kuuttien ja aikuisten sivusaaliskuolemia.
- Mahdollistaa kalastuksen ja edistää norppaturvallista kalastusta.

Kalastusrajoitusten kehittäminen ja riskien hallinta

- **Verkkokalastuskielto.**

- Vähentää kuuttien sivusaaliskuolemia.
- Vähentää kevätkutuisten kalojen kalastusta ja saalista. Estää kevään ja alkukesän verkkokalastuksen, mutta kalat on osin pyydetävissä muuna aikana. Esimerkiksi vaelluskalojen poikasten selviytymisen ja kuhan lisääntymisen kannalta positiivisia vaikutuksia.
- Heikentää kaupallisen kalastuksen toimintamahdollisuuksia ja erilaisten pyydysten käyttöä.

- **Verkkokalastuskiellon jatkaminen.**

- Vähentäisi kuuttien sivusaaliskuolemia sitä enemmän mitä pitempi olisi kieltoaika.
- Vähentäisi tai lopettaisi kesäasukkaiden verkkokalastuksen ja vähentäisi osakaskuntien lupatuloja. Vaikuttaisi eniten laajan kalastajajoukon kalastusmahdollisuuteen ja itsepyydetyn lähikalan käyttöön. Olisi kalastusoikeuden käytön kannalta merkittävin menetys.

- **Muikkuverkot.**

- Tärkeä saalislaji ja kalastusmuoto laajalle kalastajajoukolle. Muikun kalastusta voidaan lisätä kalakantojen näkökulmasta jopa 3-4 kertaiseksi nykyiseen verrattuna.
- Vähäisen riskin kalastusmuoto, mutta ei norppaturvallinen. Viimeisen 20 vuoden aikana keskimäärin 0,5 norppaa kuollut muikkuverkkoon vuodessa.

Asetuksella säädetty kalastusrajoitusalue 2021-2026 on 2 798 km²

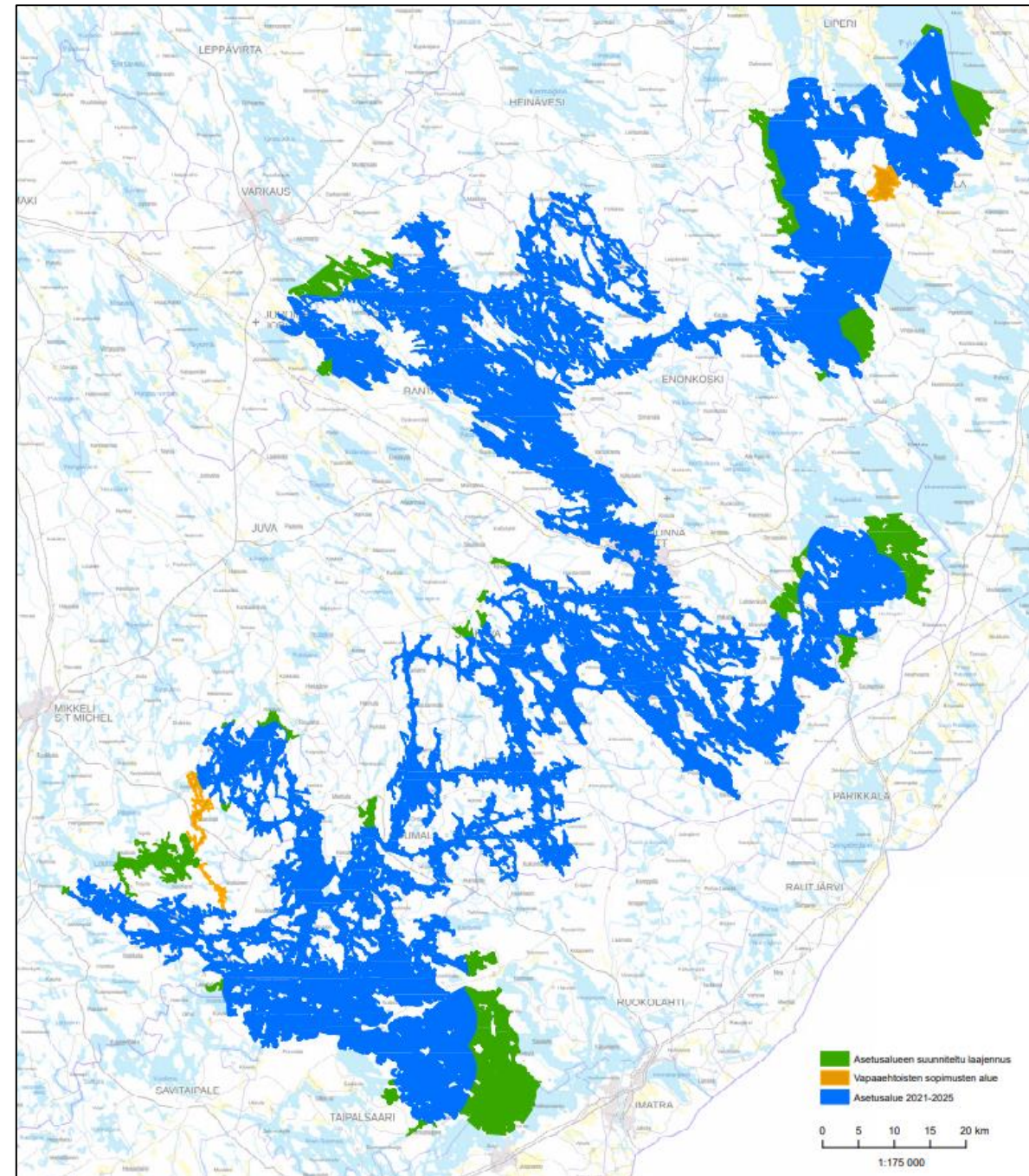
- Voimassa oleva kalastusrajoitusalue on 3 034 km².
 - Kalastusrajoitusalueetta on kasvatettu vapaaehtoisilla sopimuksilla 236 km² asetuskauden aikana!
- **Asetusalueella on 97 % sopimuskattavuus !**
 - Kaikkien aikojen korkein sopimuskattavuus. Aikaisemmin ~ 90%.
 - Vesialueen omistajat ovat suhtautuneet myönteisesti sopimukseen asetusalueella ja myös uusilla pesimäalueilla.
- **Uusilla pesimäalueilla on tehty onnistuneesti vapaaehtoisia sopimuksia kuuttien suojelemiseksi.**

Kalastusrajoitusalueen laajentaminen vähentää sivusaaliskuolleisuuden

Asetusalue 2021-2026	2 798
Mahdollinen laajennus 2026	321
Mahdollinen vapaaehtoisalue	24
Yhteensä	3 144 km²

Mahdollinen kalastusrajoitusalue 2026-31

- Kalastusrajoitusalueen yhtenäisyys ja laajuus edistää parhaiten saimaannorpan suojelua ja mahdollistaa monipuolista kalastusta rajoituksista huolimatta.
- Ympäri vuotiset rajoitukset vähentävät aikuisten ja kuuttien kalanpyydykskuolleisuutta.
- Kuutit syntyvät rajoitusalueelle ja niillä on parempi suoja ensimmäisille elinkuukausille.
- Rajoitusten selkeys, valvonta ja tiedotus.
- Rajoitusten hyväksyntä ja yhteistyön kehittämismahdollisuudet.

Aluetilaisuudet ja kansalaiskysely 16.11. asti

- Ti 4.11. klo 16:30-18:45 Puumala, Sahanlahti
 - Etelä-Savon ELY-keskuksen ylikkohtaja Jari Mutanen
- To 6.11. klo 16:30-18:45 Rääkkylä, koulukeskuksen auditorio, Paksuniementie 7
 - Kunnanjohtaja Esko Rautiainen
- Ke 12.11. klo 16:30-18:45 Taipalsaari, kunnantalon Keulasali, Kellomäentie 1
 - Etelä-Karjalan maakuntajohtaja Satu Sikanen
- To 13.11. klo 16:30-18:45 Savonlinna, Opetusravintola Paviljonki, Rajalahdenkatu 4
 - Etelä-Savon maakuntajohtaja Heini Utunen

Kysely keskeisille organisaatioille on toteutettu syyskuussa

Kansalaiskysely 16.11. saakka

- Kansalaiskysely
 - <https://forms.office.com/e/xtuBL44enS>
 - Löytyy linkki Pohjois-Savon ELY-keskuksen sivuilta, tiedotteista.

Kansalaiskysely saimaannorpan
suojelusta ja kalastuksen
yhteensovittamisesta.

Kaupallinen kalastus Saimaalla 2024

Tapio Keskinen ja Mika Rahikainen
23.10. 2025

Vuoden 2024 tilastoaineisto

- Kaupallisten kalastajien saalisilmoitukset Varelylle (aiemmin Luke)
- Tilastopalvelut toteuttaa sisävesien kaupallisen kalastuksen tilaston laatimisen
- Julkistus tänään klo 9
- Saimaan aineisto irrotettu tästä aineistosta
- Vertailu vuoden 2021 raportin aineistoon

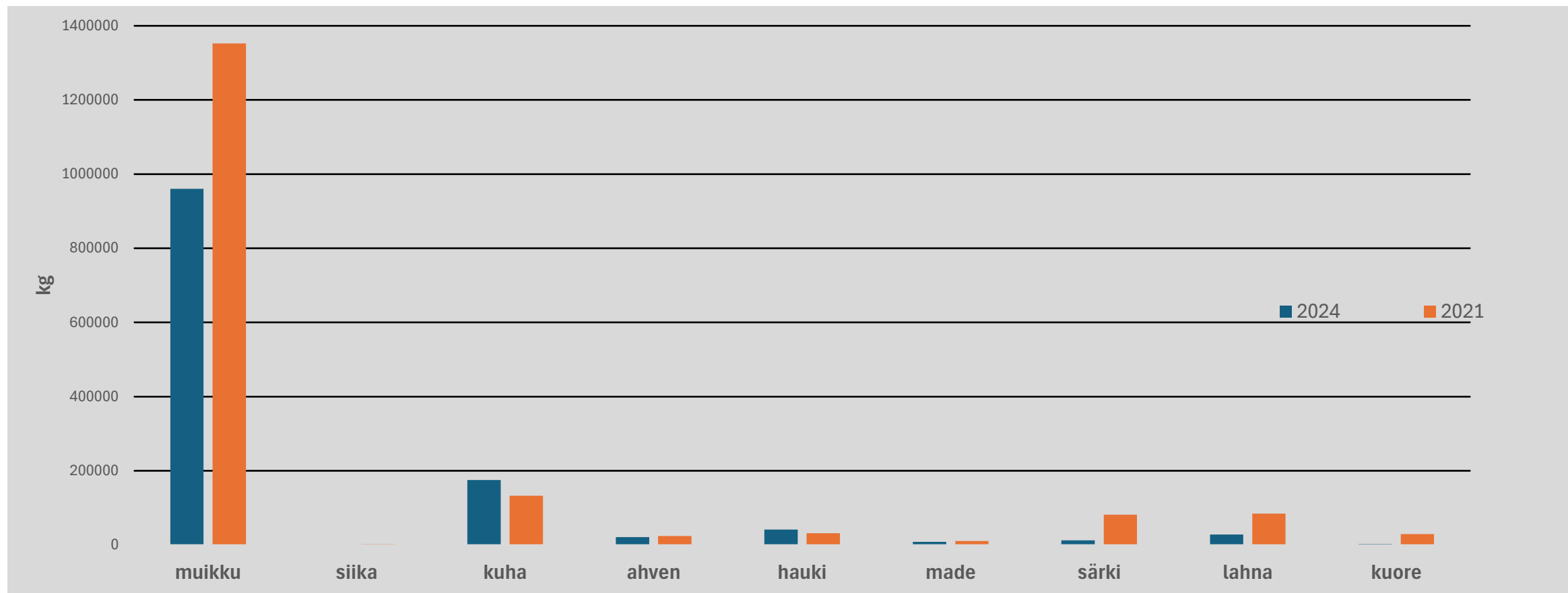
Kalastajamäärät

- Yhteensä 172 kaupallista kalastajaa (vuonna 2021 n. 190)
- Ryhmä 1 42 kpl
- Ryhmä 2 130 kpl

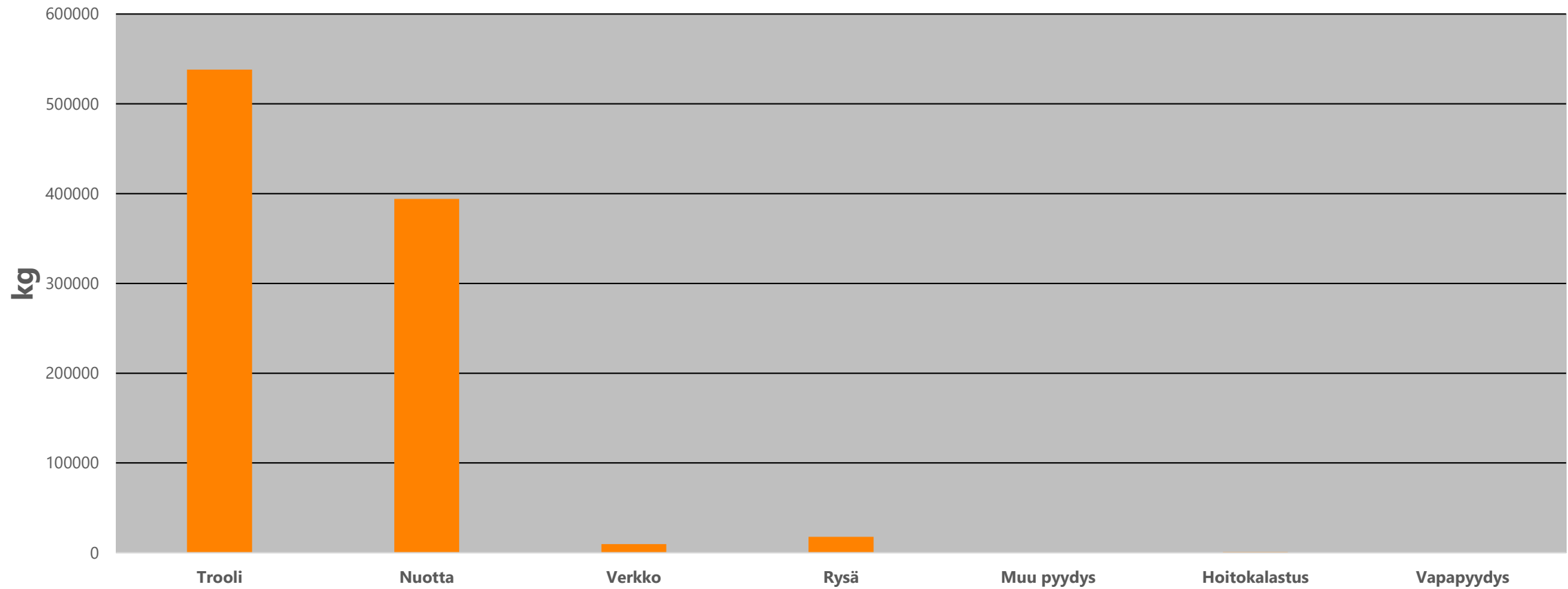
Kalastajien alueellinen jakautuminen

Alue	KPL
Enonvesi ja Pyyvesi (04.221 ja 04.231)	12
Haukivesi (04.211)	32
Orivesi (04.311)	51
Pihlajavesi (04.121)	16
Puruvesi (04.181)	29
Pyhäselkä (04.321)	25
Saimaa ml. Ukonvesi (04.112 ja 04.151)	32
Yht.	197

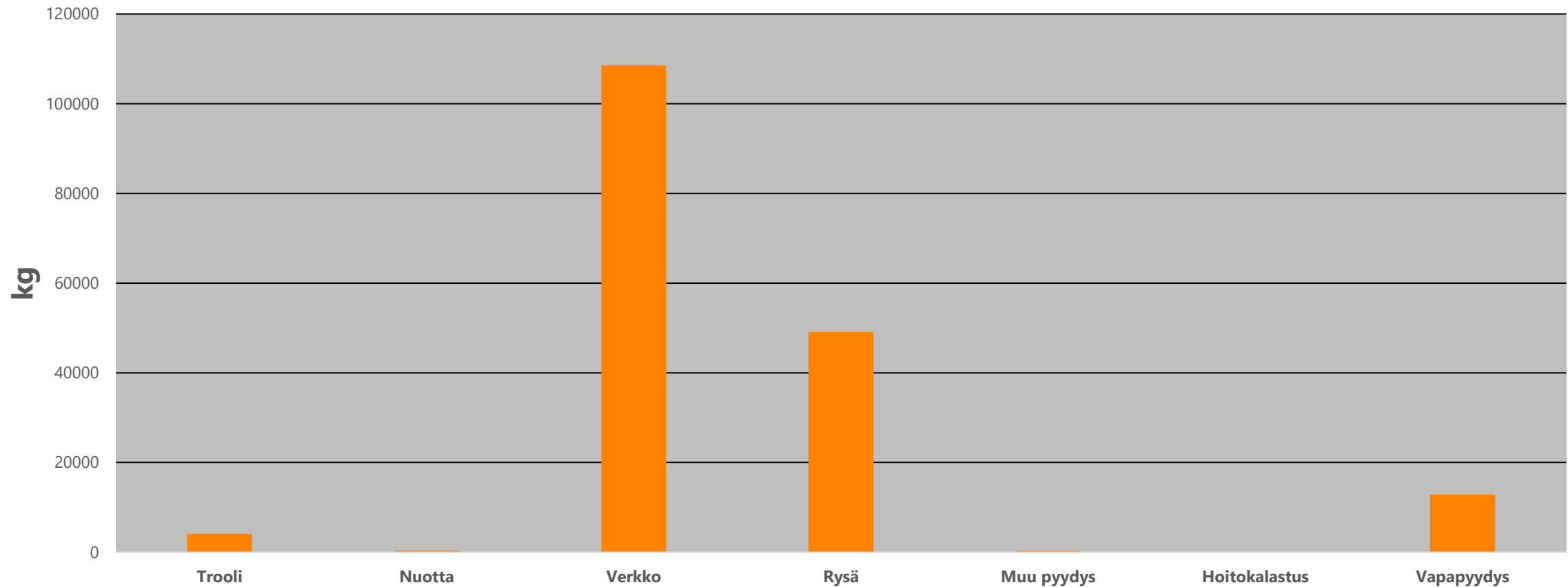
Kaupallisen kalastuksen saalis

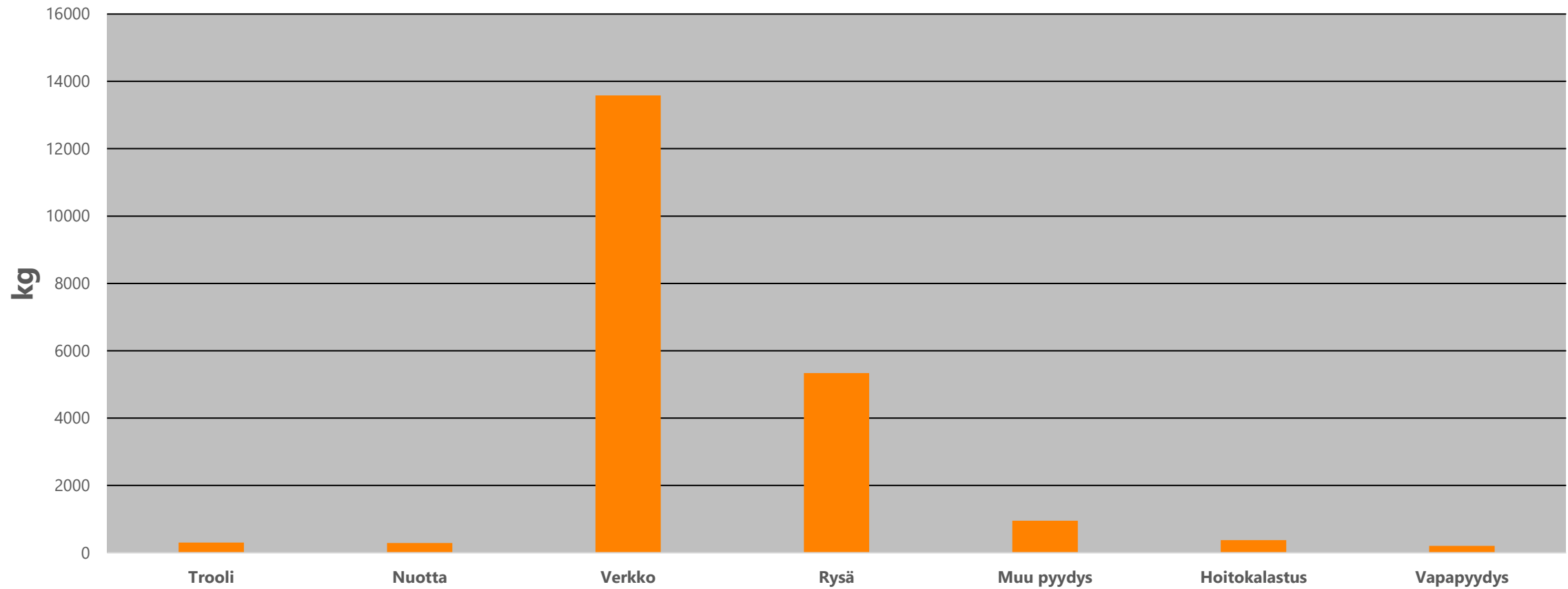
Muikkusaalis troolilla ja nuotalla

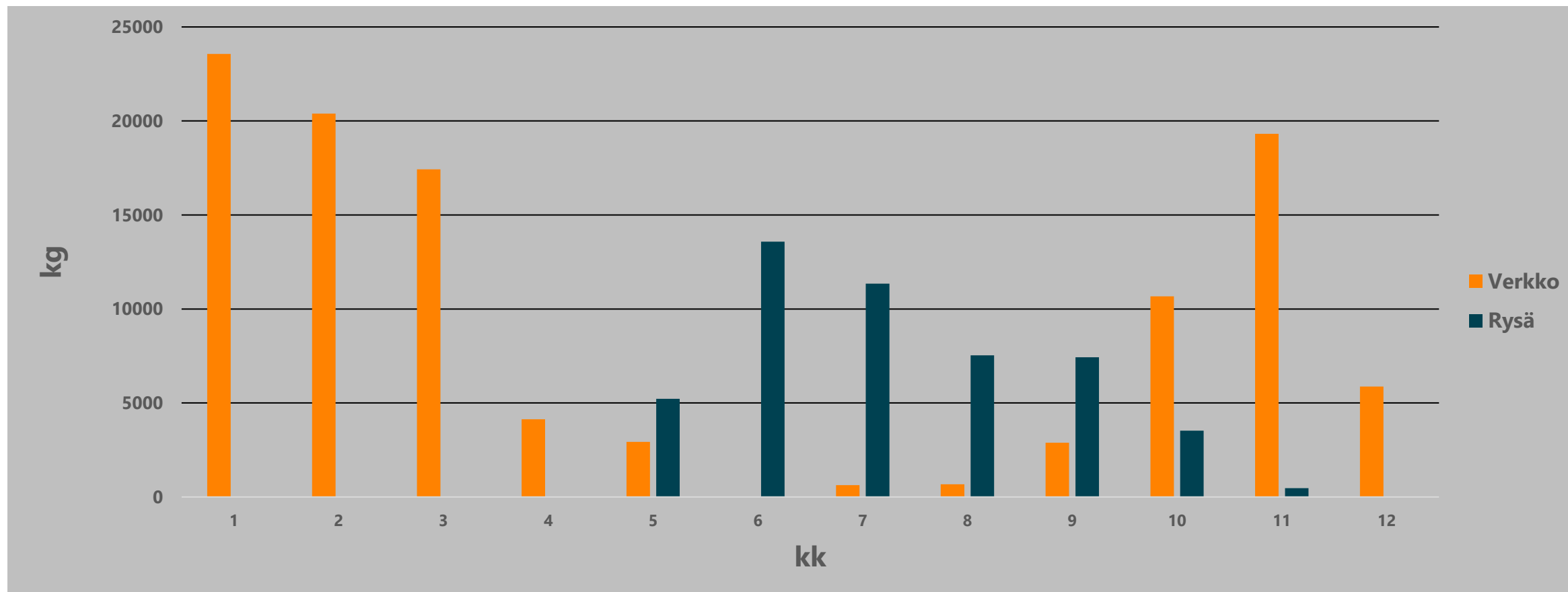
Kuhasaalis verkolla, mutta rysä nousussa

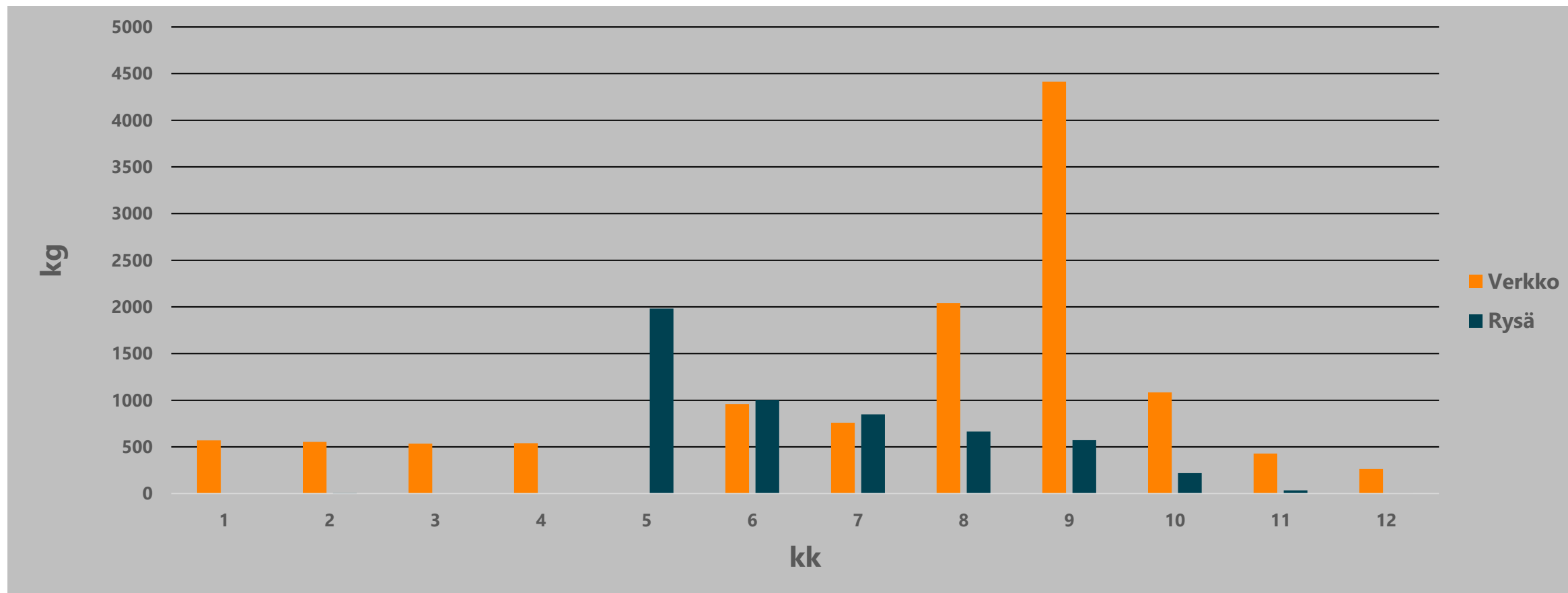
Ahvensaalis verkolla

Kuhan rysäpyynti kesällä

Ahven pyydetään loppukesällä

KIITOKSIA

Kuhan kalastuksen vuodenaikaisen ajoittumisen vaikutukset kokonaissaaliisiin

Anssi Vainikka

Alustavia tuloksia, julkaisu tulossa 2026

UEF// University of Eastern Finland

Vuodenaikaisuus

- Kalat kasvavat pääosin suhteessa päivittäiseen lämpösummaan
- Kalojen kunto vaihtelee, lisääntyminen keväisin, kutukalat heikkolaatuista ruokaa
- Miten kannattaisi kalastaa tai ajoittaa rauhoitusjaksoja?

Norpparajoitukset

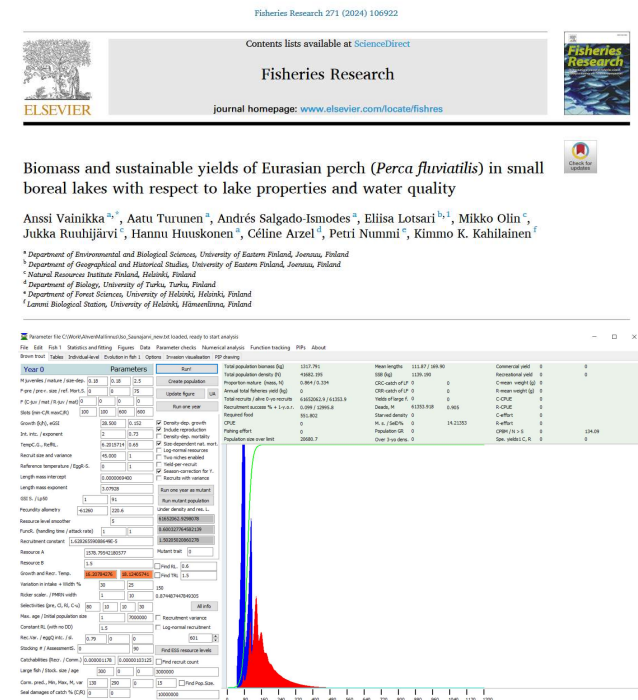
- Saimaalla ei saa kalastaa verkoilla 15.4. – 30.6.
- Monin paikoin on keväisiä kalastusrajoituksia
- Onko näistä hyötyä tai haittaa, ja jos niin, missä tilanteissa?

Menetelmät: ikä-, pituus- ja sukukypsyysrakenteinen populaatiomalli

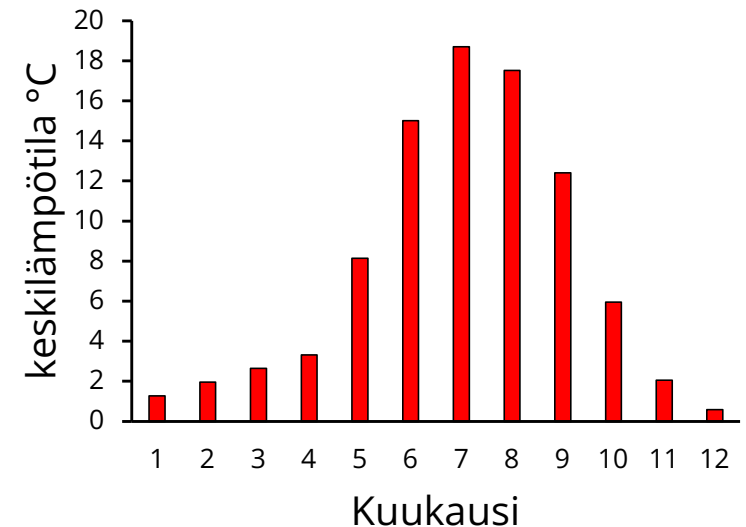
- Lester et al. (2004) tyypin tiheysriippuva kasvu
- Normaalijakautunut resurssi yksilöiden välillä
- Beverton-Holt –tyypin rekrytointi & empiirinen kokoriippuvainen fekunditeetti
- 12 päivitystä vuodessa

Vuodenaikainen kasvu

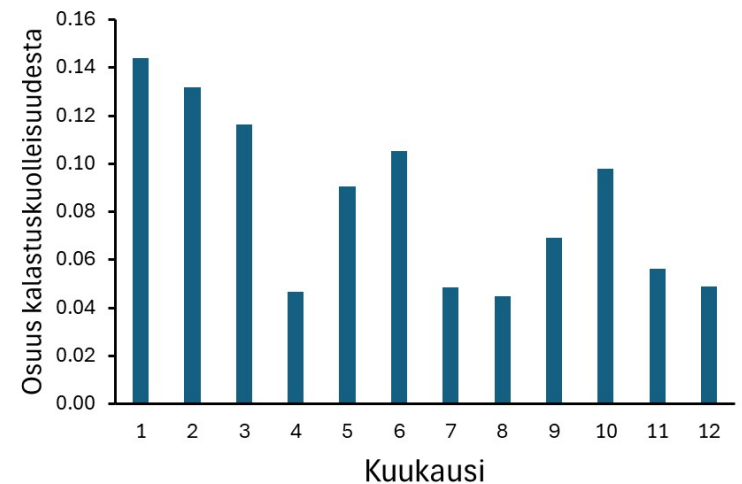
- Pielisjoen keskilämpötila kuukausittain, vuoden sisäinen kasvu samassa suhteessa.
- Kutu toukokuussa
- Maturoituminen heinäkuussa
- Kasvu- ja sukukypsyysaineisto Saimaalta, N = 153 (Haukivesi, Orivesi ja Pyhäselkä)

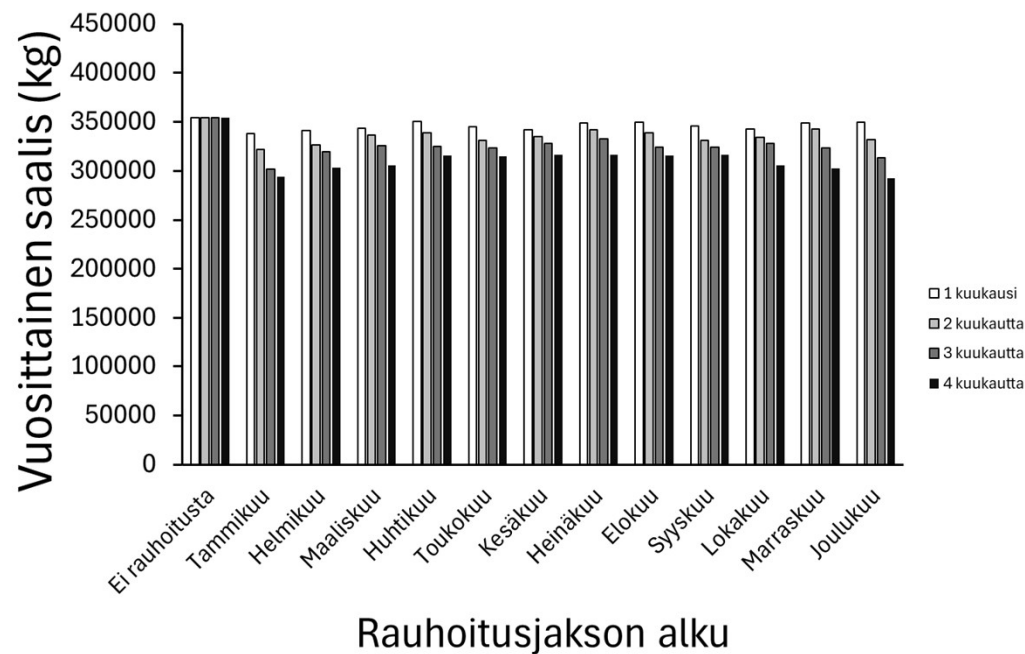
Vuodenaikainen kuolleisuus

- Kaupallisen kalastuksen kuhasaaliiden (Saimaalta 121 tonnia / vuosi) jakautuminen kuukausittain sisävesillä 2016-2023 → oletus, että $F = 0,6$ (vuodessa) (hieman pienempi kuin Oulujärvellä) ja mallin kalibrointia, kunnes kuukausittaiset saaliit täsmäävät

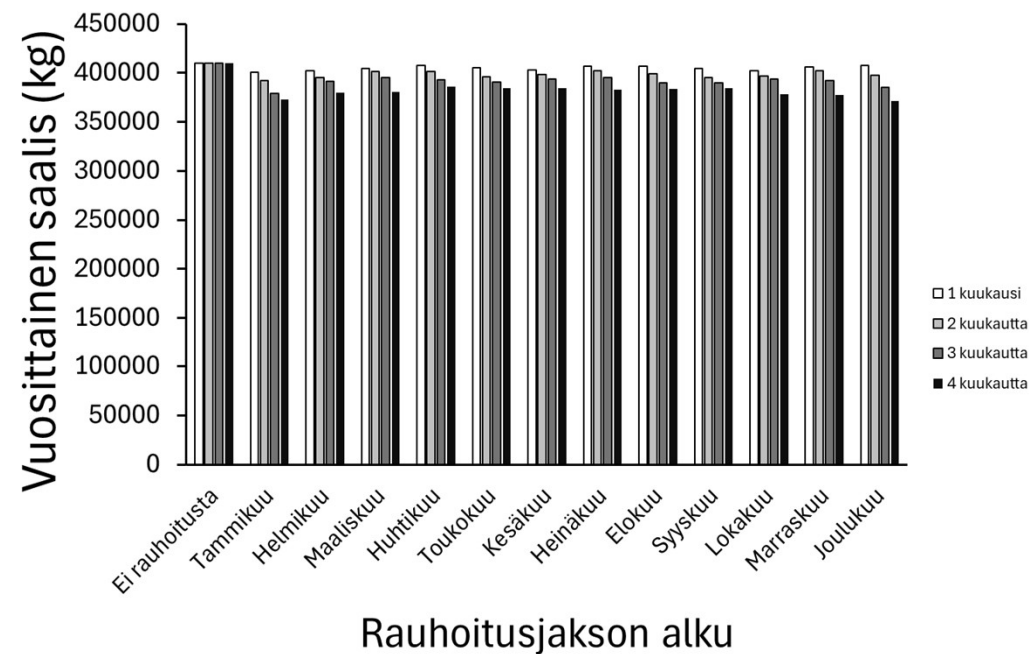

Kun kalastus on kestävää, ei
rauhoidusjaksoilla ole käytännössä
mitään merkitystä

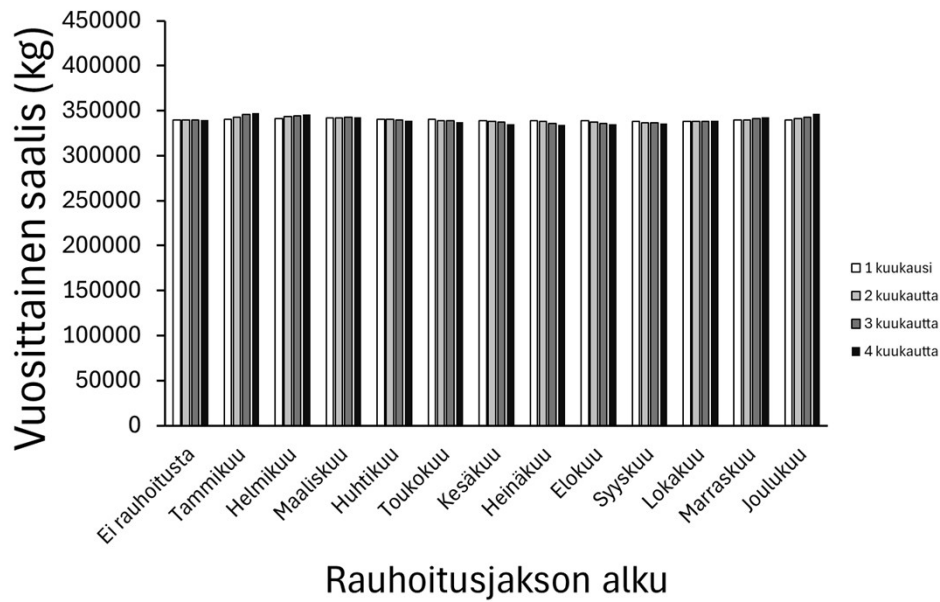
$F = 0,35$ / vuosi (n. 29,5%)

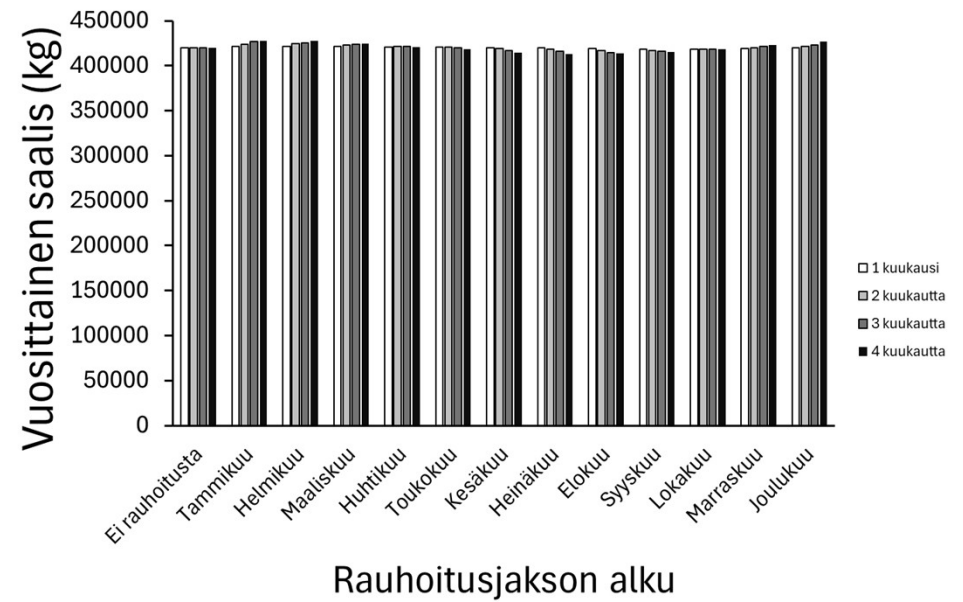
$F = 0,70$ / vuosi (n. 50 %)

Kun kalastus on kestävää, ei rauhoitusjaksoilla ole käytännössä mitään merkitystä

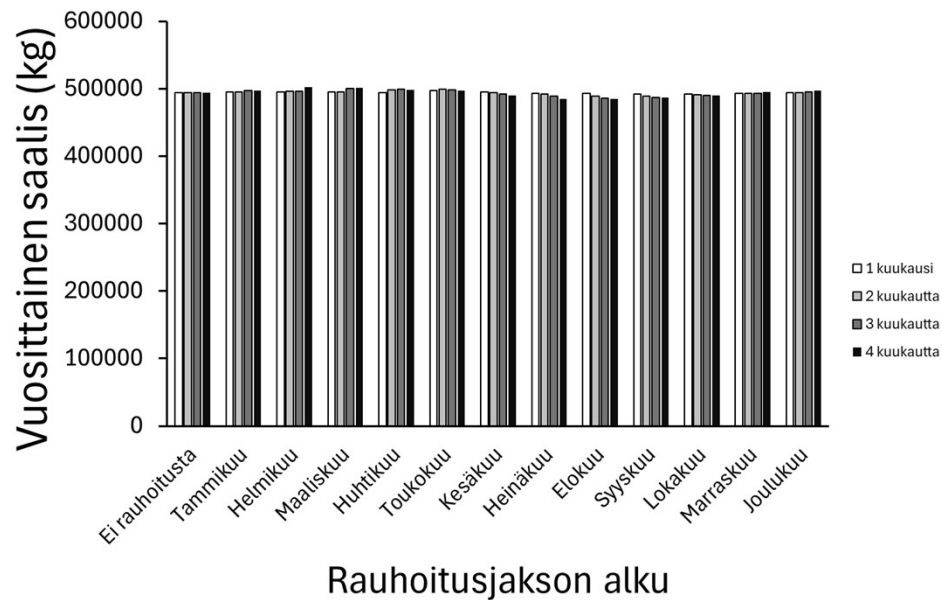
$F = 0,35$ / vuosi (n. 29,5%), kompensatio

$F = 0,70$ / vuosi (n. 50 %), kompensatio

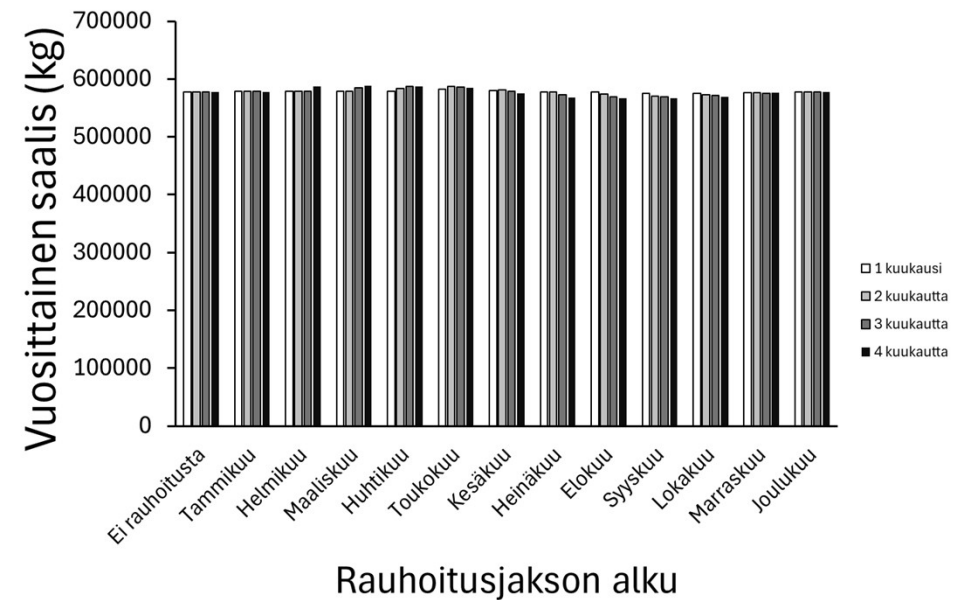

Kun kalastus on kestävää, ei rauhoitusjaksoilla ole käytännössä mitään merkitystä

$F = 1,4$ / vuosi, kompensatio

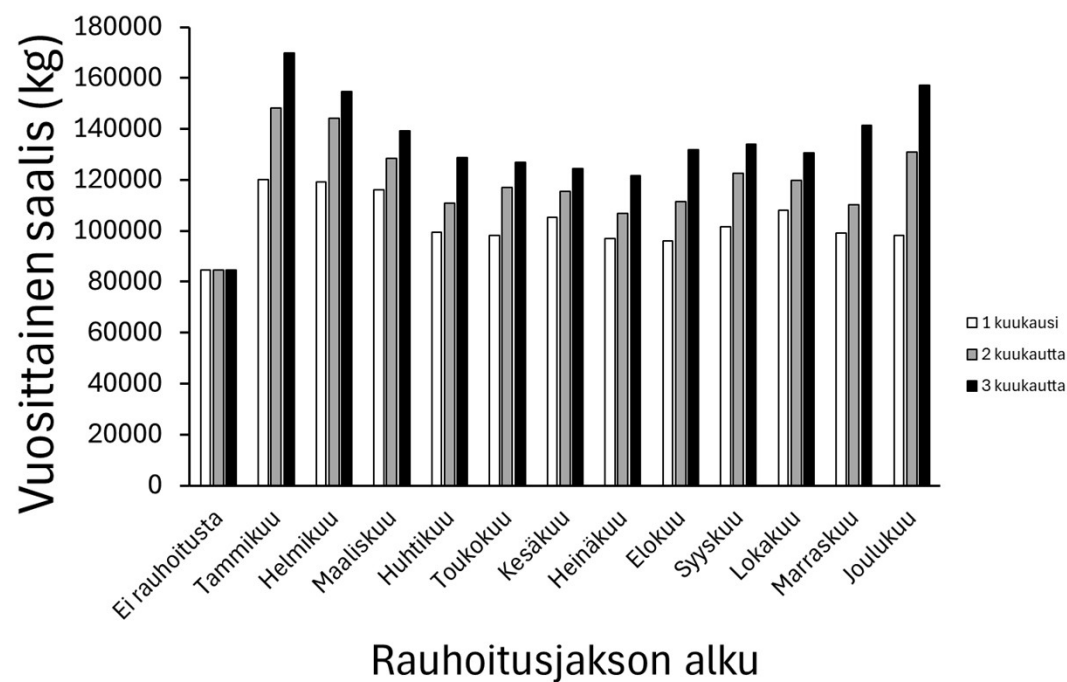
Huom! Näissä suora II-tyypin vaste, joka nopeuttaa kasvua luonnottoman paljon.

$F = 2,8$ / vuosi, kompensatio

Ylikalastustilanteissa varsinkin talvirauhoituksista olisi hyötyä.

Jos ylikalastustilanne (tässä $F = 2,8$), rauhoitukset auttavat (huom. eri parametrisointi, ei Saimaa)

Johtopäätökset

- Jos kuhan kalastus kiellettäisiin täysin huhti-heinäkuun väliseksi ajaksi eikä kalastus vastaavasti lisääntyisi muina aikoina, olisi teoreettinen saalismenetyk 5,9 %, absoluuttisesti noin 25 tonnia, arvoltaan 135 000 € (koko vuoden kalastukseen nähden).
- Saaliskuhan keskipaino nousisi 845 grammasta 925 grammaan.
- Kutukannan koko kasvaisi 500 tonnista 700 tonniin.
- Yli 70 cm kuhien saalis kasvaisi 3,7-kertaiseksi

Johtopäätökset

- Suhteessa huhti-kesäkuun rauhoitukseen, heinäkuun lisärauhoitus vähentäisi koko vuoden saaliita 1,8 %, absoluuttisesti 7 tonnia, arvoltaan n. 38 500 € / vuosi.
- Käytännössä saalista ja tuloa siirtyisi kaupalliselta kalastukselta vapaa-ajankalastukselle ja ammattioppaille.
- Kaupallisen kalastuksen osuutta ei tiedetä, mutta Saimaan tuotantoon verrattuna sen saalis on noin 30 % koko kuhasaaliista (heinäkuun rauhoitus maksaisi siis sektorille n. 11 500 € / vuosi).

Rahoitus:
Kalastonhoitomaksuvarat

Maa- ja metsätalousministeriö

Kiitos!

Mukana tekemässä:

Aatu Turunen
Tomi Helvelahti

Valtion aluehallintouudistus ja saimaannorppa

SAIMAANNORPAN SUOJELUN STRATEGIAN JA TOIMENPIDESUUNNITELMAN
ASiantuntijaryhmä

| Mika Pirinen, 22.10.2025

 **Valtion aluehallinnon
uudistus**

 Elinvoimakeskusten
toimeenpanohanke

 Lupa- ja
valvontavirasto

10.9.2025

Valtion aluehallinto uudistuu 1.1.2026

- Valtion aluehallinnon uudistus perustuu Petteri Orpon **hallitusohjelmaan**.
- Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen **valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi 18.6.2025**.
- Uudistuksen tavoitteena on monialainen valtionhallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille **elinvoimakeskuksiin ja valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon**.
- **Elinvoimakeskuksia perustetaan kymmenen**. Elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Uudistuksessa **ympäristön lupa- ja valvontatehtävät siirtyvät perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon. Julkisen henkilöliikenteen tehtävät siirtyvät Traficomiin**. Tavoitteena on **yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöjä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja**.
- Uudet virastot aloittavat toimintansa vuoden 2026 alussa

Mitä elinvoimakeskukset ovat?

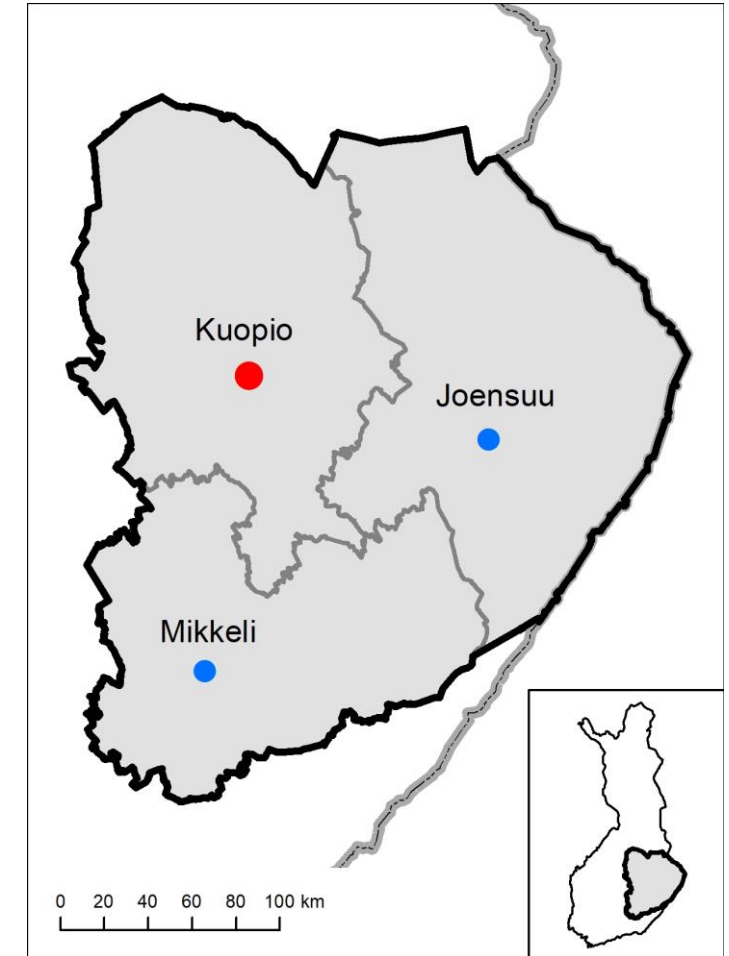
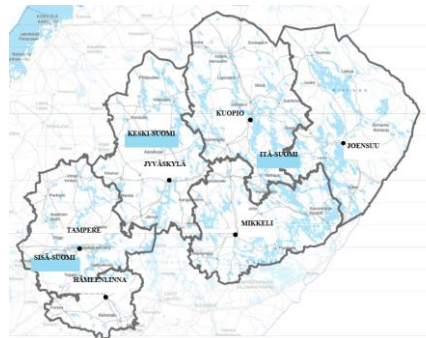
- Vuoden 2026 alussa **Suomeen perustetaan kymmenen uutta elinvoimakeskusta**.
- Elinvoimakeskukset ovat keskeisessä roolissa alueiden kehittämisessä. Ne pyrkivät vahvistamaan alueiden omia vahvuuksia ja erityispiirteitä tiiviissä yhteistyössä maakuntien liittojen ja muiden toimijoiden kanssa. Keskukset huolehtivat monipuolisista tehtävistä, jotka liittyvät
 - elinkeinoihin, työllisyyteen ja kulttuuriin
 - maahanmuuttoon ja kotoutumiseen
 - maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen
 - liikenteeseen
 - alueidenkäytön edistämiseen
 - vesitalouteen
 - luonnon monimuotoisuuden ja vesien hyvän tilan edistämiseen
 - kalatalouteen
 - EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanoon
- Kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Elinvoimakeskuksiin tulee noin 2000 työntekijää.

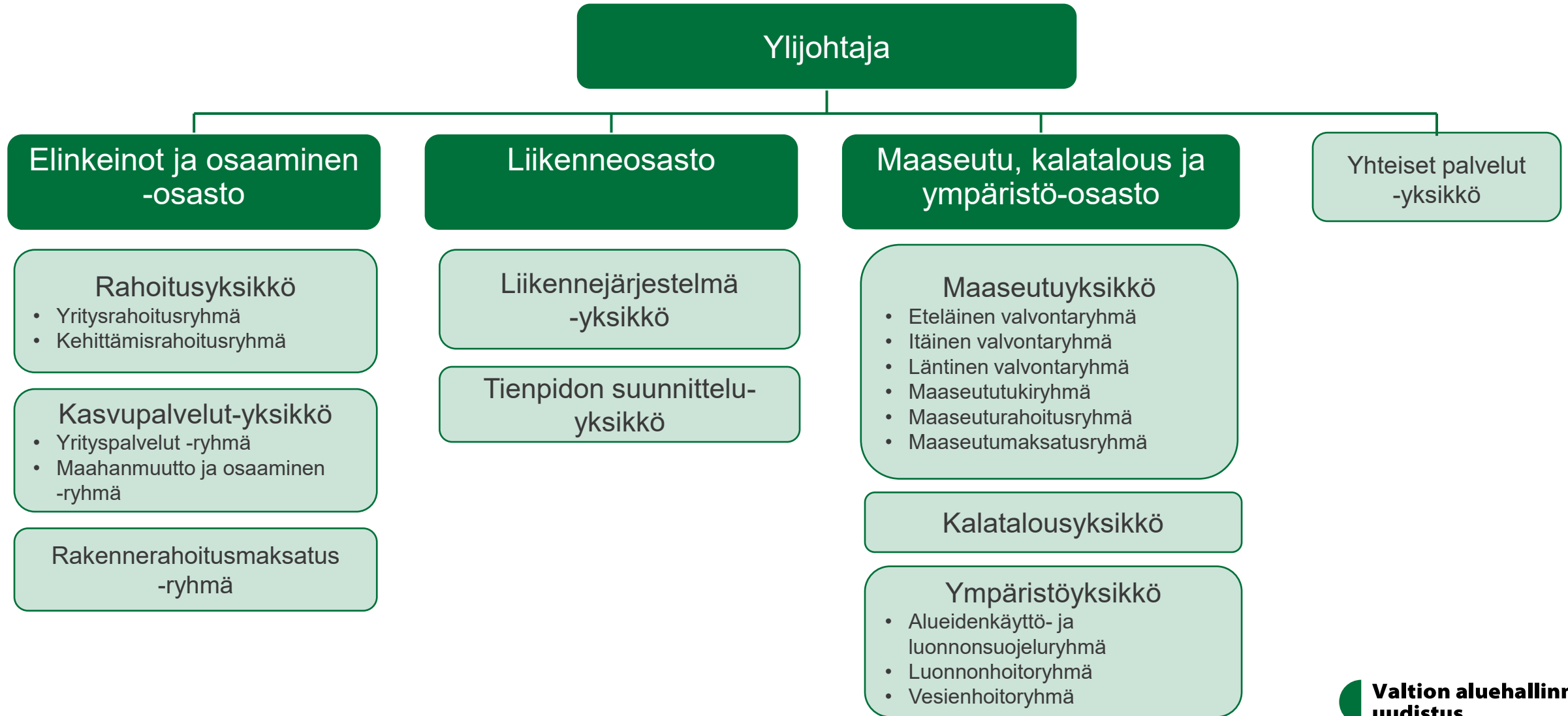
Itä-Suomen elinvoimakeskus

Luomme Itä-Suomen elinvoimakeskuksesta tehokkaan ja vaikuttavan aluehallinnon viraston ja tarjoamme palvelut koko toimialueelle.

- Toimialue: Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat (pl. kalatalous)
- Toimipaikat (3 kpl) jokaisessa maakuntakeskuksessa Mikkeli, Kuopio ja Joensuu
- Päätoimipaikka Kuopiossa
- Noin 250 työntekijää

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen organisaatiorakenne

Lupa- ja valvontavirasto

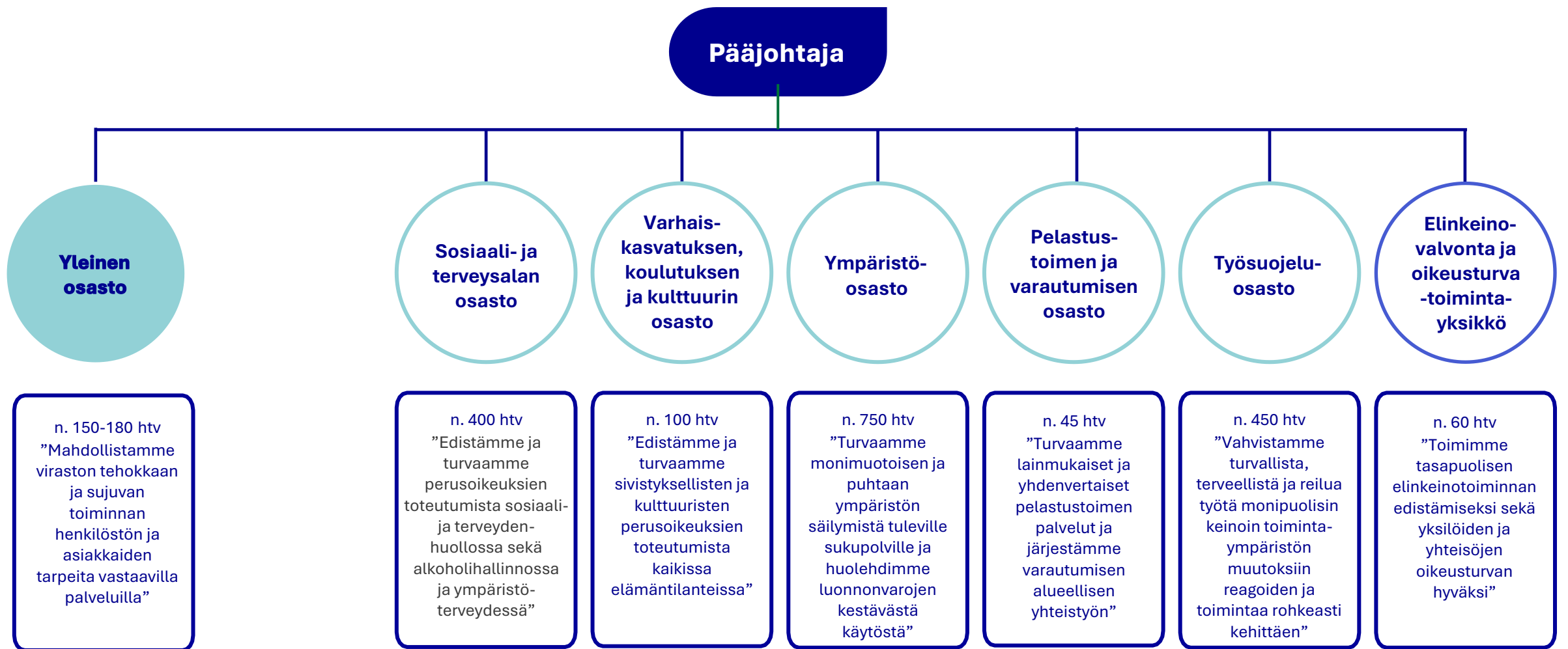
- Lupa- ja valvontavirastoon kootaan kaikki **Valviran tehtävät**, suurin osa **aluehallintovirastojen tehtävistä** sekä pääosa **ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen tehtävistä**.
- Lupa- ja valvontavirastolla on **18 toimipaikkaa** ympäri Suomen, jokaisessa maakunnassa.
 - Viraston päätoimipaikka on **Tampereella**.
- Toimipaikkaverkosto pohjautuu nykyisiin toimipaikkoihin.
- Kattavalla toimipaikkaverkostolla varmistetaan viraston alueellinen läsnäolo.
- Toimipaikkaverkostoon voi myöhemmin tulla muutoksia mm. tilahankkeiden ja valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen myötä.
- Lupa- ja valvontavirastossa työskentelee noin **2000** eri alojen asiantuntijaa.
 - Työntekijät siirtyvät nykyisistä virastoista virkojensa mukana Lupa- ja valvontavirastoon.
- Lupa- ja valvontavirasto on yksi suurimmista valtionhallinnon virastoista.
- Lupa- ja valvontavirasto kuuluu **valtiovarainministeriön hallinnonalaan**.

Lupa- ja valvontaviraston toimialakohtaiset tehtävät

- Sosiaali- ja terveysala
 - Sosiaali- ja terveydenhuoltoon, terveydensuojeluun, alkoholi- ja tupakkahallintoon sekä adoptioasioiden hallintoon ja muutoksenhakuun liittyvät viranomaistehtävät.
- Varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja kulttuurin toimiala
 - Varhaiskasvatusta, koulutusta ja opetus-, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntatoimea koskevia tehtäviä sekä hautaustoimilakiin liittyviä tehtäviä.
- **Ympäristön toimiala**
 - Ympäristöasioiden luvitus ja valvonta, ympäristövaikutusten arviointi, alueidenkäyttöön sekä luonnon- ja ympäristönsuojelun liittyviä tehtäviä, vesien- ja merenhoidon ja vesitalousasioiden tehtäviä sekä yleisen edun valvonta.
- Työsuojelun toimiala
 - Työsuojeluhallinnon lupien, valvonnan ja ohjauksen sekä tuotevalvonnan tehtäviä.
- Pelastustoimen ja varautumisen toimiala
 - Pelastustoimen valvonta ja arviointi, varautumisen alueellisen yhteistyön järjestäminen, alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen ja sisäministeriön tukeminen.
- Muihin toimialoihin kohdistuvat tehtävät
 - Mm. kiinteistövälitysliikkeiden ja perintätoimenharjoittajien rekisteröinti ja valvonta, kuntien työvoimapalvelujen valvonta, rahanpesulain mukaisia ohjaus-, rekisteröinti- ja valvontatehtäviä, tiettyihin yhteisöihin kohdistuvia lupa- ja oikeusturvatehtäviä, kunta- ja hyvinvointialuekantelujen käsittely.

Lupa- ja valvontaviraston organisaatio

Valtion aluehallinnon uudistus

Elinvoimakeskusten toimeenpanohanke

Aluehallintouudistuksen vaikutukset saimaannorppakysymyksiin

- **Lupa- ja valvontavirasto**

- LSL:n mukaiset poikkeusluvut
- LLP rajauspäätökset
- suojelualueiden toteutus (ohjelmat)
- Natura 2000-alueet (lausunnot)
- rantarakentamista koskevat lausunnot
- jäsenyys työryhmissä
- + ”yhdestä luukusta”

Elinvoimakeskukset

- saimaannorpan suojelutyöryhmän vetovastuu (YM)
(puheenjohtaja ja sihteeri) (luonnonsuojelu, ITÄ EVK)
 - asiantuntijatyöryhmän jäsenyys
- suojelualueiden toteutus (vapaaehtoinen suojelu)
(luonnonsuojelu, ITÄ EVK/KAS EVK)
- kalastusrajoitusasetukseen liittyvä valmistelu koko Saimaan alueella (kalatalous, ITÄ EVK)
- saimaannorppa ja kalastus työryhmä (MMM) (kalatalous, ITÄ EVK)
- maankäyttökysymykset? (alueidenkäyttö, ITÄ EVK)
- hanketoiminta (EU, ministeriöiden erillisrahoitus)
- Vesien hoitoon liittyvät asiat (vesienhoito, ITÄ EVK)
- Saimaan säännöstelyasiat (Kaakkois-Suomen EVK)
 - Saimaan juoksutusten suunnittelu + norpansuojelun asiantuntijaryhmän ja seurantaryhmän kokoukset.
 - Jään taipuman mittaukset/juoksutusten vaikutusten seuranta Saimaannorpan elinoloihin.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Saimaan vesitilanne 2025

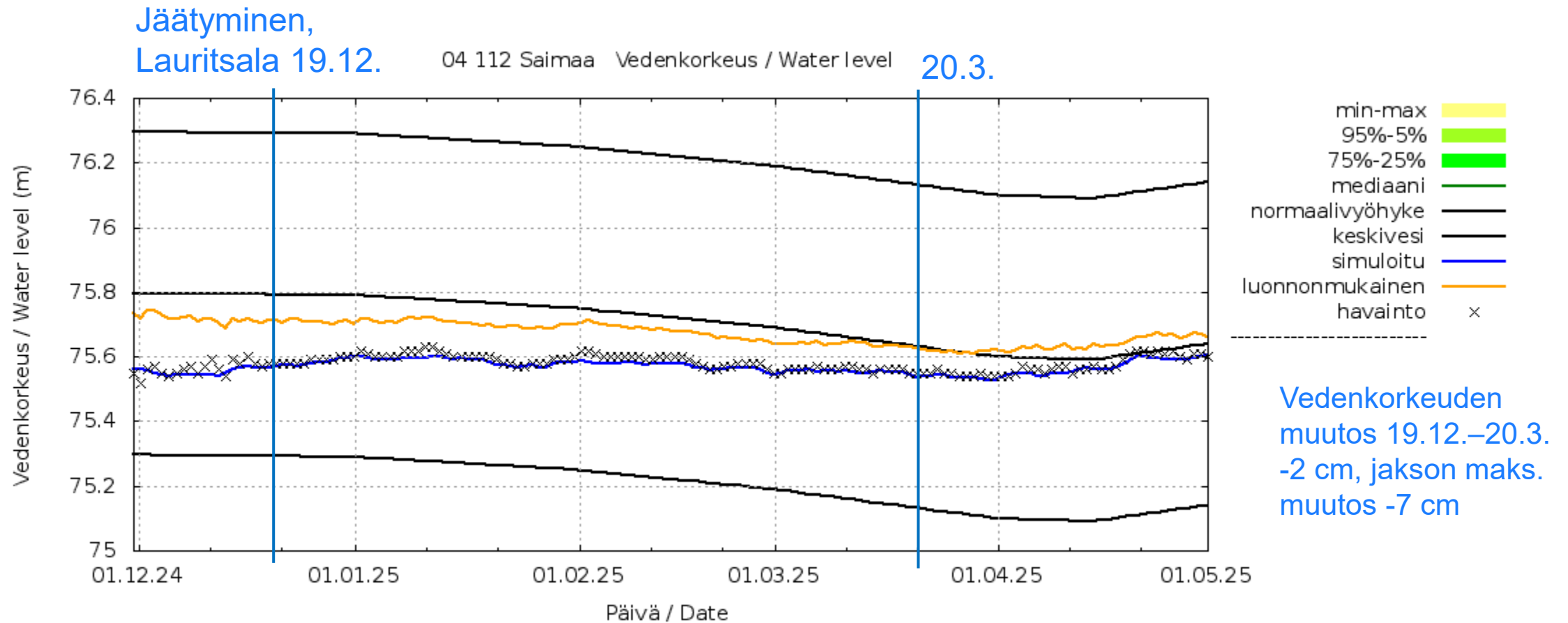
Saimaannorpan suojelun strategian ja
toimenpidesuunnitelman asiantuntijaryhmä 23.10.2025

Tapio Tuukkanen
Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Esityksen sisältö

- Pesimäkauden 2024 toteutunut tilanne: vedenkorkeus ja jään taipuminen
- Pesimäkauden 2025 ennuste

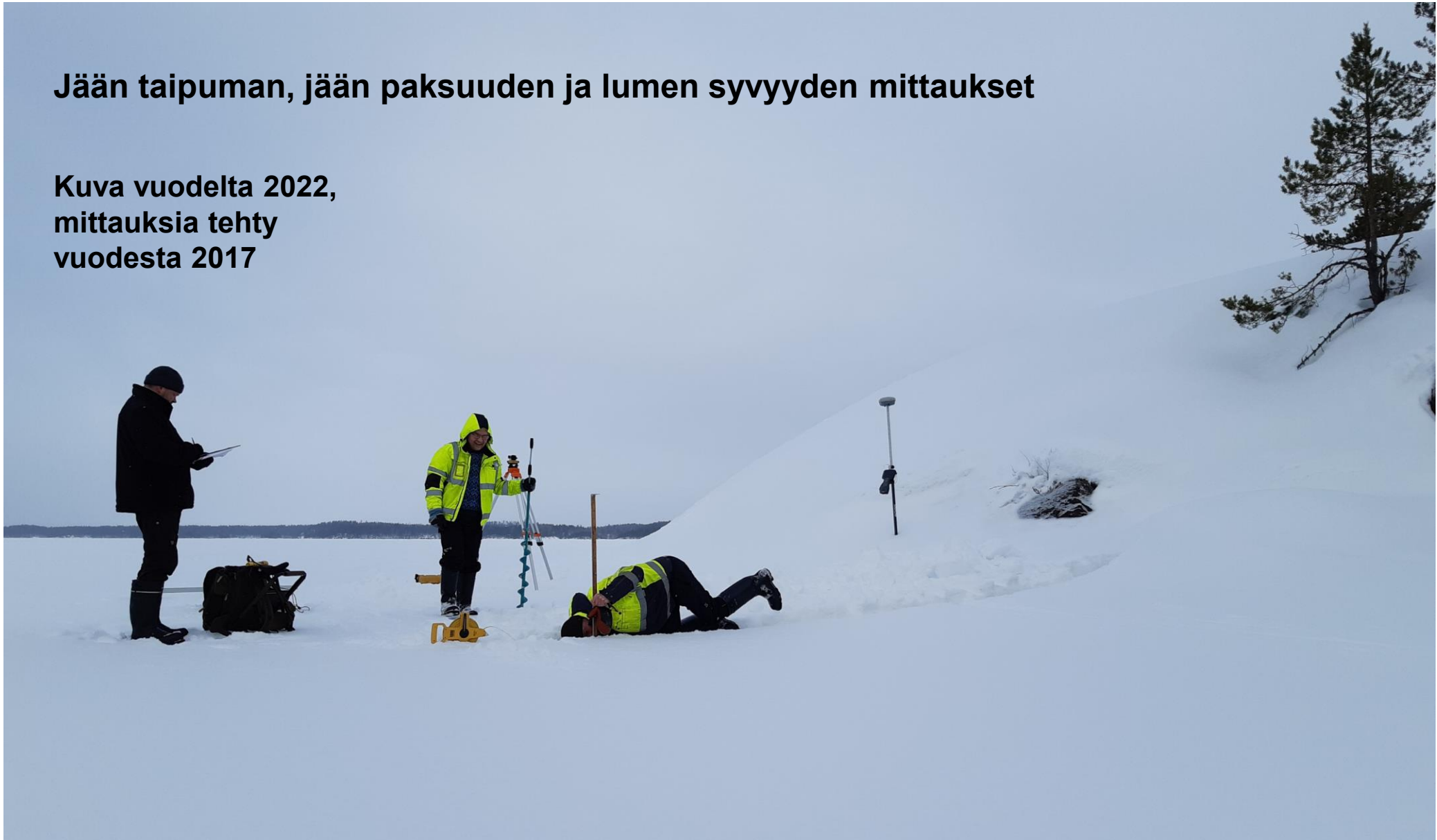
Pesimäkauden 2024 toteutunut vedenkorkeus

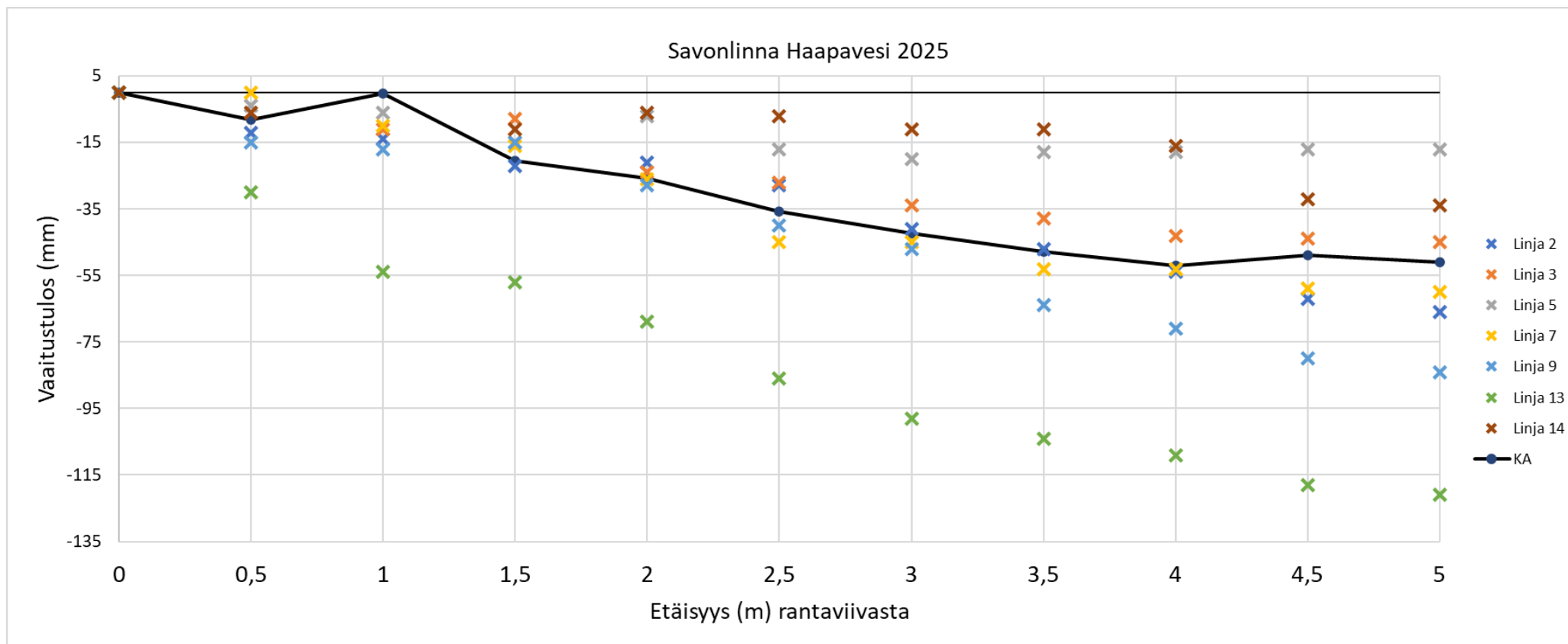
2025-10-22 20:22:10 EEST

Jään taipuman, jään paksuuden ja lumen syvyyden mittaukset

Kuva vuodelta 2022,
mittauksia tehty
vuodesta 2017

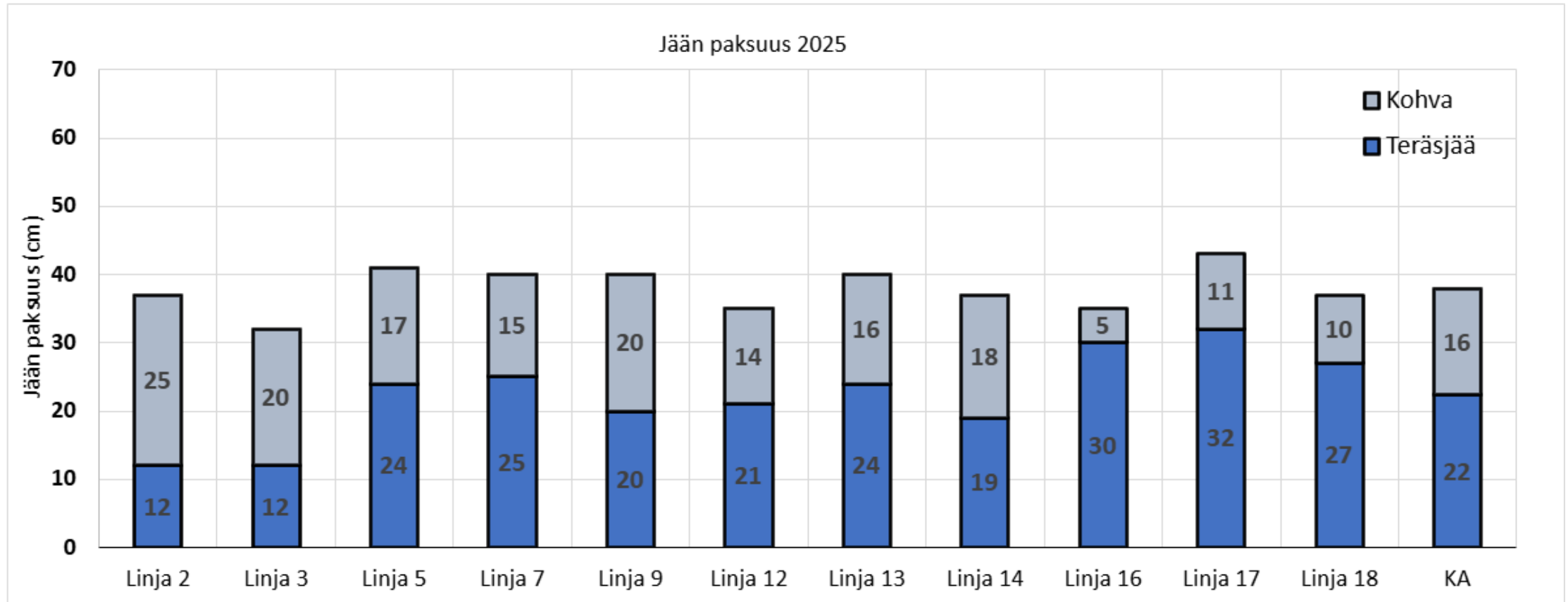

Jään taipuma, mittaukset 4.–5.3.2025

Kaavio: Pekka Vähänäkki, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Rantajään paksuus mittauslinjoilla 4.–5.3.2025

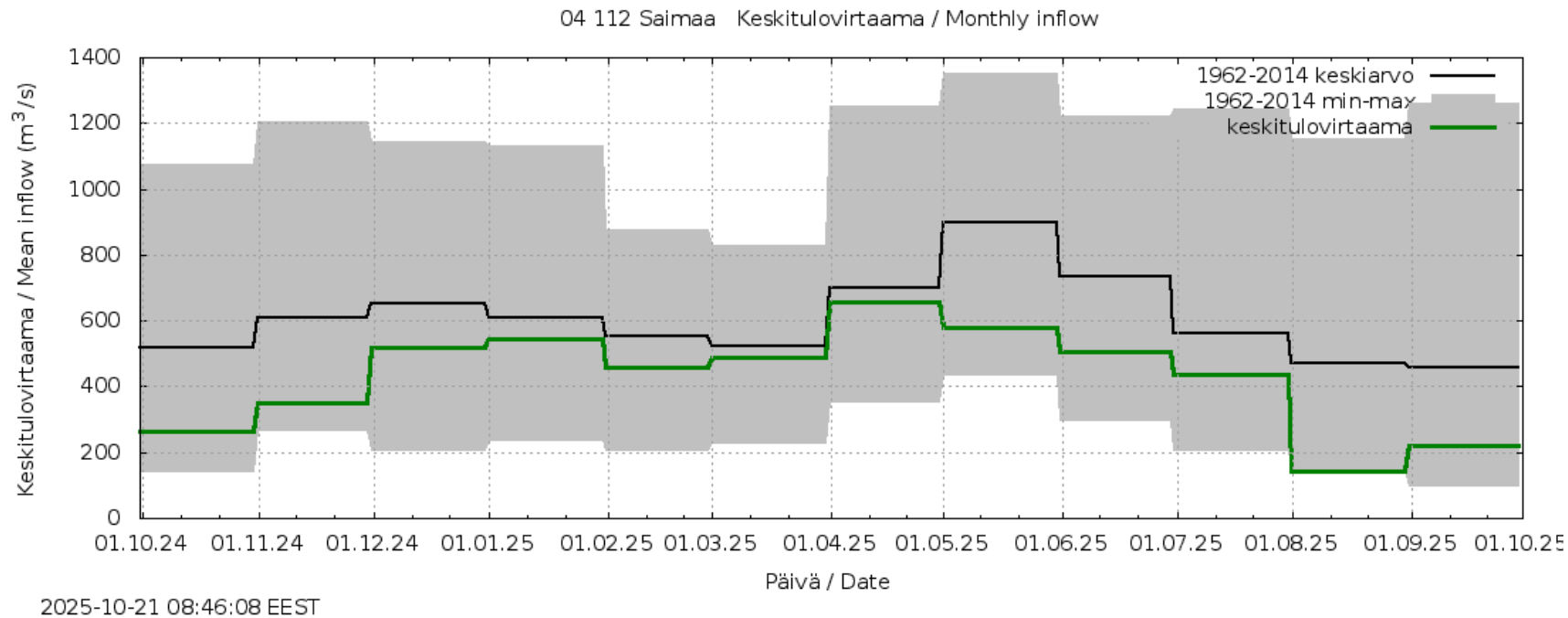

Kaavio: Pekka Vähänäkki, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

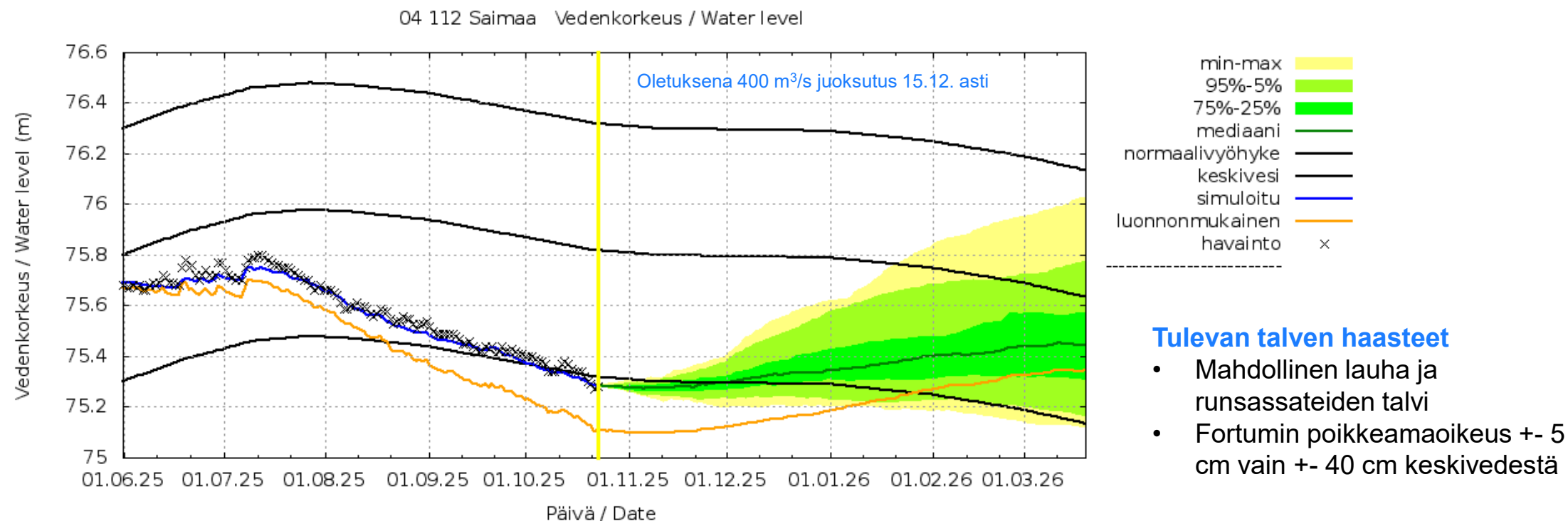
Havaintoasemalla 04202 Oravi, 28.2.2025, jäänpaksuus 44 cm (teräsjää 38 cm, kohva 6 cm)

Saimaan vesitilanne 2025

Taustalla pitkään jatkunut keskimääräistä kuivempi jakso: tulovirtaamat alle keskimääräisen kesäkuusta 2024 lähtien (kuvassa kuukausikeskiarvot edellisen 12 kk ajalta)

Vedenkorkeusennuste talvelle 2025–2026

- Saimaan vedenkorkeus 23.10.2025 on 53 cm keskimääräistä alempana ja 17 cm luonnonmukaista ylempänä
- Juoksutuksen vähennys aloitettu jo 14.4.2025, vähennystä jatketaan toistaiseksi kunnes vedenkorkeus palautuu normaaliksi
- Mediaaniennusteessa vedenkorkeuden nousu 1.12.2025–20.3.2026 noin +15 cm, epävarmuudet kuitenkin edelleen suuria

Saimaannorpan suojelutyöryhmän asiantuntijaryhmä

Asiantuntijaryhmän näkemys saimaannorppien hoidon järjestämiseen

Asiantuntijaryhmä on käsitellyt Metsähallituksen esittämää pyyntöä pohtia heikkokuntoisten saimaannorppien mahdolliseen Korkeasaareessa tapahtuvaan hoitoon liittyviä näkökulmia ensin sähköpostitse 28.4.2025 – 12.5.2025 ja lopuksi Teams-kokouksessa 12.5.2025, jossa olivat läsnä Anssi Vainikka, Miina Auttila, Mervi Kunnasranta, Arto Ustinov ja Petteri Tolvanen sekä kuuntelemassa Matias Sivonen (UEF).

Asiantuntijaryhmässä korostui näkemys, jonka mukaan yksittäisten heikkokuntoisten saimaannorppien hoitaminen on ensisijaisesti eläinsuojeluasia, ei keskeinen tai erityisen kokonaistehokas saimaannorppapopulaation suojelutoimi. Samalla huomioitiin eläinten hyvinvointilain velvoite, joka edellyttää avuttomassa tilassa olevan eläimen hoitoa tai lopettamista. Metsähallitus on hoitanut ja hoitaa lain velvoitteita osana saimaannorpan suojelutoimia. Käytännössä kunnaneläinlääkärit ovat vastanneet hoitotarpeen arvioinnista yhdessä Metsähallituksen suojeluasiantuntijoiden kanssa. Asiantuntijaryhmä toteaa, että lainsäädäntö ei yksiselitteisesti määrää tahoja, jonka vastuulla todettu hoitotarve on.

Asiantuntijaryhmässä ei ole sellaista eläintautiosaamista, jonka myötä hoidettavien norppien mukana siirtyviä eläintauteja ja -loisia koskevaan todelliseen riskiin voitaisiin esittää määrällistä arviota. Asiantuntijaryhmä pitää tärkeänä, että asiassa noudatetaan varovaisuusperiaatetta, koska akvaattisessa ympäristössä, merelliselle luonnolle tai muille lajeille altistuvien hoidettujen norppien mukana voisi siirtyä vielä tuntemattomia tai diagnosoimattomia haitallisia taudinaiheuttajia mihin tahansa vesieliöryhmään, ei pelkästään norppiin. Koska saimaannorppia tavataan vain yksi eristäytynyt populaatio, on asiantuntijaryhmän mukaan saimaannorppien suhteen noudatettava erityistä varovaisuutta. On selvää, että mahdollisille taudinaiheuttajille altistuminen estää saimaannorpan palauttamisen Saimaaseen. Saimaannorpille ei ole olemassa muuta vesistöä, jonne hoidettua norppaa voitaisiin palauttaa. Saimaannorpan hoidossa on siten kaksi käytännön vaihtoehtoa; hoidettava eläin pystytään palauttamaan elinkykyisenä Saimaaseen tai se lopetetaan.

Asiantuntijaryhmä toteaa eläinten hyvinvointilain edellyttämän villieläinten hoidon olevan hallinnon taholta resursoimatta, ja jättää lopullisen arvion heikkokuntoisten norppayksilöiden hoidon tarpeellisuudesta ja järjestämisestä toimivaltaisten viranomaisten ratkaistavaksi. Asiantuntijaryhmän mukaan on tärkeää järjestää hoitotarpeen arviointi, hoidettujen norppien seuranta ja jälkihoito niin suojelun kuin suuren yleisön kannalta hyväksyttävällä tavalla osana kaavailtua tutkimus- ja suojeluhanketta.